

Hrvatski Glasnik

GLASILO HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

GODINA V

Broj 64

Tuzla, studeni 1997.

Cijena 1,00 KM, 4 Kn., 1 DM

NADBISKUP I METROPOLIT VRHBOSANSKI
Vinko kard. Puljić

Pitanje sadašnjeg trenutka

Ovih dana navršava se pet godina otkako su započele pripreme za izdavanje prvog broja glasila za kulturna i društvena pitanja - Hrvatskog Glasnika. Bilo je to presudno vrijeme u svakom pogledu za sve narode i građane Bosne i Hercegovine. Teška agresija Miloševićeve Jugoslavije na Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu dobivala je novi zamah. Ali i obrana nije malaksala. Što više, dobivala je na snazi u svakom pogledu. To se posebice pokazalo u tuzlanskom kraju. Uz oružanu borbu Hrvati su nastojali raditi na kulturnom i informativnom polju, kako ne bi ni u čemu zaostajali za ondašnjim Muslimanima, sadašnjim Bošnjacima. Na bojišnici i u pozadini padale su žrtve. To je samo bio još jači poticaj za obranu od srpskokrnogorske agresije.

Nažalost, sve su se češće čule vijesti o sukobima Muslimana i Hrvata u Srednjoj Bosni, Hercegovini, pa i u Posavini. Muslimanska sredstva informiranja su npr. veličala mudrost i borbu svojih askera i šehida, dok se o HVO-u govorilo i pisalo samo ono što se stvarno nije moglo prešutjeti. Mora se priznati da je slično bilo i sa hrvatske strane. Govorilo se samo o uspjehu HVO-a. Posebice je bilo interesantno slušati izvješća sa posavskog ratišta oko Brčkog. Tamo je ratovala 108. HVO brigada. Kada bi o tome govorila muslimanska sredstva informiranja čulo se samo o 108. brčanskoj brigadi i njenim uspjesima u obrani. Slično se događalo kad su o tome govorili hrvatski radio i televizija - samo o uspjesima HVO-a, ne vodeći računa da je to bila u početku mješovita jedinica sa muslimanskim i hrvatskim bojnama i drugim vojnim formacijama.

U takvom okruženju i situaciji je trebalo nekako drukčije progovoriti, da se čuje i glas Hrvata ovoga kraja i njihova prosudba svega što se događa.

Doduše, u tom pogledu su prije reagirali Hrvati iz brčanskog područja sa svojom radio stanicom u Zoviku i svojim listom Glas Zovika. Tuzlanski Hrvati ostali su izvan informativnog prostora. Bio je to jedan od bitnijih razloga za pokretanje lista kao što je Hrvatski Glasnik.

Hvala Bogu, oružani rat je prošao. Nažalost, onaj propagandno-politički, u kojem ni jedna strana ne zaostaje, se nastavlja.

Neposredno nakon završetka utakmice između reprezentacije BiH i Hrvatske u košarci, na ulicama Tuzle čuli su se povici: ustaše, ustaše i j... vas Tuđman! To su vikali potomci nekadašnjih super ustaša i prosrpskih partizana i tako slavili pobjedu. Trebalo bi čuti s kakvim je nabojem publika zviždala kad je svirana hrvatska himna u dvorani Skenderije.

O tempora, o mores! Kako li će se s ovim ljudima napraviti Federacija, da ne kažemo Bosna i Hercegovina? Mislim da neće moći ovako proći! Trebat će mnogo raditi na svim stranama, kako bismo shvatili koji je jedini put za sreću na ovim prostorima.

Trebalo bi dobro premisliti sadašnju situaciju i učiniti sve kako bi Hrvati ovog regiona izašli dostojanstveni i ojačani, kao što su izašli i iz rata.

Mnogi su se povukli sa poprišta borbe i negdje pokušavaju naći novi dom, ali još postoji "kritična masa" ljudi koji su kadri odgovoriti na ovaj izazov za Hrvate, ali i za sve poštene građane ovoga kraja i odigrati novu rundu koja nije beznačajnija, nego što je bila u ratno vrijeme.

Ovih se dana upravo formiraju općinski organi uprave i samouprave. Kako se vidi, dobro prolaze samo srpsko-hrvatski poslušni pojedinci. Sve što je sa prizvukom nacionalnog, tj. nemuslimansko-političkog, kao što je npr. Združni HSS, nema prode, a da ne govorimo o HDZ-u. Njih se jednostavno ignorira. Jer previše govore o hrvatskom pravu koje proizilazi iz tzv. konstitutivnosti triju naroda u Bosni i Hercegovini, posebice u Federaciji. Majorizacija nacionalne većine je očevidna. Čini se, da bi bilo kudikamo bolje da su Hrvati nacionalna manjina i da su HSS i HDZ manjinski predstavnici. Tada bi nacionalna većina bila dužna osigurati one standarde koje Hrvati imaju u demokratskim zemljama, npr. Austriji, ili Madžarskoj. Ovako ih "konstitutivnost" samo košta, a od nje u biti nema ništa. Slično je i u Kantonu. Samo dva poluprava ministra su Hrvati! Skupština nema Doma naroda.

O stanju u Srpskoj Republici se nema što novo reći. Netom su se završili njihovi tzv. slobodni izbori. Dobro su odglumili parlamentarnu krizu. Tobaže, posvađali se radikali i demokrati. To je bila samo farsa kojom su postignuta dva efekta.

Prvo, da "zamažu oči" međunarodnoj zajednici, pokazujući kako se i kod njih nešto naprijed kreće. U stvari se ništa nije promijenilo. Muslimani i Hrvati će i dalje obilaziti oko granice te nove države na Balkanu, kao lisica iz narodne basne. Povratka neće biti.

Drugo, to će, i u međunarodnom, i domaćem političkom okruženju biti svojevrsna manifestacija samostalne države, koja može kadgod hoće činiti što hoće, bez suglasnosti druga dva naroda u Bosni i Hercegovini.

Samostalna skupština bez onih koji su se trebali vratiti da bi mogli glasovati, koji u stvari i nisu glasovali. Jer kako će glasati prognanici iz Dervente u nekoj dalekoj

Švedskoj, Kanadi i Australiji, kad im nije, zbog svega što im se dogodilo i što im se događa, stalo ni do života, a kamo li do neke Srpske Republike, u koju se i zbog samog imena ne žele, i nikad neće moći vratiti.

Na koncu, tko ih je i pitao kako će se država zvati i pored činjenice da je na tom prostoru prije rata bilo više Nesrbova od Srbova.

Zato treba raditi na ponovnom promišljanju našega stanja i položaju u ovim okolnostima, kako bi se dostojanstveno odgovorilo na sve, nimalo lake izazove.

Treba gledati na globalna rješenja, ali sa sviješću da i lokalna nisu beznačajna. Naprotiv, ona su polazište za rješavanje i globalnih pitanja.

Hrvati nisu ni svjesni značaja svoje uloge u ratnom razdoblju i činjenici da još postoji nada u očuvanje Bosne i Hercegovine kao jedinstvene države. To se zanemaruje! Dok prvi čovjek općine ubire svjetske lovorike, dok se muslimanske vođe, kite perjanicama, Hrvati ostaju u sjeni. Gdje su Željko Knez, Anto Pranjčić, Dragan Kovačević, Zvonko Jurić, Viktorin-Paša Jurić, Ivo Andrić-Lužanski, fra Petar Matanović, Drago Pavić, Ante Zvonar, Željko Pešić, Pero Vasilj, doktor Ivan Hudolin, Martin Frančević, Franjo Čančarević, Mijo Anić, Marko Lozić, Marko Amidžić, Ivo Veselić, Ivica Filipović, gdje je hrvatska izginula mladost na posavskom, majevičkom i drugim ratištima, u jednoj i drugoj vojsci?! U Hrvatskoj je izdana kasetna s izvornim pjesmama, sa koje se čuje:

"Naša sela oko Tuzle grada, obranit će Pašina brigada."

Tu pjesmu nit tko čuje, nit tko pjeva u tuzlanskom kraju. Red bi bio da je netko zapjeva!

Kolone miroljubivih Hrvata iz ovoga kraja, koji su znali u borbi za slobodu sačuvati prisebnost i dostojanstvo i štiti svakog Srbina koji se nije bio uključio u Miloševićevu soldatesku, a sa Muslimanima ostati u prijateljsstvu, iako je bilo bezbroj razloga za sukobe svih vrsta, od Brčkoga do Olova, tiho odlaze, očekujući, beznadežno, da netko stane ispred njih, da ih povede, ili zaustavi. Bilo je interesanata za to mjesto!

N. M.

SVEČANA PROSLAVA GODINE ISUSA KRISTA U PODMILAČJU 23. STUDENOG 1997. NA SVETKOVINU KRISTA KRALJA

Za one koji imaju vlast želimo moliti i vapiti: Čovjeka spasite da ne bude potucalica po svijetu, da ne mora nositi najlonsku vrećicu i kucati na vrata pitajući, gdje je moj dom, gdje je moja kuća, gdje je moj rod, gdje su grobovi mojih predaka? Zaustavimo to zlo; zaustavimo mržnju, proklinjanje, protjerivanje, pljačkanje, laganje... Zaustavimo to i gradimo pravdu i mir na ovoj zemlji. Na to čovjek ima pravo. Zato, Gospodine, onima koji imaju moć, daj svjetlo, daj im mudrost, daj im plemenitost, daj im dobrotu, daj im čovjekoljublje! To danas ovdje molite! Neka sv. Ivan Krstitelj, koji je tako hrabro govorio zalažući se za istinu i namadane da možemo istinu govoriti i za čovjeka se boriti.

svijet da postane svjestan kako je dvije tisuće godina od Kristova ulaska u povijest čovječanstva i kako je taj isti Krist, ušao i u osobnu povijest svakoga od nas. I ne samo da je ušao u našu povijest, nego smo i označeni Njegovim znakom križa kod krštenja i nosimo taj znak tijekom cijeloga života. Nije ušao samo u osobnu povijest svakoga od nas, nego i u povijest hrvatskoga naroda koji već 14 stoljeća živi na ovim prostorima označen i obilježen tim Kristom.

Umjesto razrušene crkve, živa Crkva

U sklopu pripreme za ulazak u treće tisućljeće s Isusom Kristom, u nedjelju je, na svetkovinu Krista Kralja, u Podmilačju u Jajačkoj općini, najvećem svetištu sv. Ivana Krstitelja u BiH, služena sveta misa koju je predvodio nadbiskup vrhbosanski kardinal Vinko Puljić. Uz kardinala u euharistijskom slavju sudjelovao je banjalučki biskup Franjo Komarica, zamjenik našega provincijala fra Marko Oršolić, župnik i dekan fra Pero Jurišić i ostali misnici koji su se okupili na ovom velikom slavju.

Naša župa sv. Petra i Pavla organizirala je hodočašće u Podmilačje na svečanu proslavu godine Gospodina našega Isusa Krista. Naši hodočasnici sa svojim svećenicima fra Ilijom i fra Matom Oršolićem krenuli su rano izjutra i tijekom cijeloga puta pratila ih je jesenska kiša. Fra Marko Štekić s radošću nas je sve dočekao. Nakon euharistijskog slavja malo smo se okrijepili i polako smo krenuli na daleki put koji nas je čekao do naših domova. Svi smo bili puni dojmova koje smo vidjeli tijekom našeg putovanja, a također i samoga slavja u kojem smo sa srećama i dušama kao hodočasnici i sudjelovali. Ovo je ujedno bila i naša zahvala Isusu Kristu za sve darove što nam je dao i molba da nas i dalje prati na našim životnim putovima.

KARDINALOVA PROPOVIJED:

Danas na poseban način želim progovoriti o svetkovini koju obilježavamo ovdje u svetištu sv. Ive, o svetkovini Krista Kralja. Slušam žubor potoka koji me odmah podsjeća na rijeku Jordan gdje se dogodio susret Ivana Krstitelja i Isusa Krista. Ivan, energičan čovjek, pokazuje na Isusa Krista i kaže: "Evo, Jaganjca Božjega!". Tako živo mi je prisutan taj prizor dok iznad nas žubori ovaj potok. Mi nismo došli ovamo krstiti se, jer smo već kršteni. Došli smo skinuti prašinu koja se nataložila u čovjekovom životu kako bi taj znak pripadnosti Kristu i Njegovoj Crkvi zasjao jače i snažnije i kako bi postali svjesniji sebe te na svom životnom putovanju prepoznali Njega koji je naš Put, naša Istina i naš Život.

Želim ovu riječ na poseban način povezati s pripremom za Veliki Jubilej. Papa poziva cijeli

Ušao je u povijest i Njegovo Evanđelje utkano je u našu kulturnu baštinu. I ova zastava Katarine Kosače, posljednje bosanske kraljice, jest uspomena na onu koja je prije svoje smrti ostavila ovu zemlju u amanet Papi. Želimo danas postati svjesniji ne samo uspomena te povijesti, nego i svoje zadaće danas. Zato želimo tog Krista prepoznati.

Svi znate da je Krist, polazeći s ovoga svijeta, rekao: "Ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta!" Drugi Vatikanski sabor je upravo tu Isusovu prisutnost na svoj način jasno definirao u Konstituciji o liturgiji, nabrajajući na koji je način i gdje je Krist zaista trajno prisutan. Obilježavajući ovu godinu Isusa Krista želimo i mi u trogodišću spremanja za Veliki Jubilej, postati svjesni te Kristove prisutnosti u Njegovoj Crkvi, u Crkvi koju je On osnovao. On, osnivač ove Crkve, ostavlja i vidljivu glavu na zemlji, svoga namjesnika u osobi Pape, a danas je to Papa Ivan Pavo II. Svoju nazočnost Krist je ostavio preko apostola i njihovih nasljednika - biskupa koji predsjedaju mjesnim Crkvama. A Crkva je živa zajednica Božjeg naroda povezana s Kristom i Njegovim krštenjem. Ona živi od sakramenata i milosti koju joj On ostavi. Želimo biti svjesni da smo ta Crkva i mi danas, okupljeni u ovom svetištu.

Krist je prisutan i u otajstvu Euharistije koju upravo slavimo i u kojoj On, po misničkim riječima, postaje tako cjelovito prisutan silazeći u komad kruha kojega zovemo hostija. U toj hostiji postaje nam tako blizu da Ga možemo dodirnuti, primiti Ga u sebe i sjediniti se s Njime u pričesti. On je nazočan i u svojoj Riječi koja se naviješta. Nazočan je i u sakramentima koje primamo. On zapravo dijeli sakramente; On dijeli spasenje koje nam je ostavio u baštinu i ono se uprisutnjuje.

Danas želim poseban naglasak staviti na Kristovu prisutnost koju je On sam izrazio riječima: "Što god učiniste jednome od ovih najmanjih, meni učiniste". Gospodin želi pokazati svoju prisutnost u čovjeku, jer je čovjeka skupo platio svojom mukom i smrću na križu. Na taj je način htio kroz svu povijest dati na znanje, kolika je vrijednost, dostojanstvo i pravo čovjeka. Zato i ovaj Papa želi cijelom svijetu poručiti da je put Crkve put

čovjeka. Zato i mi kao ljudi dolazimo sebe prepoznati u Bogo-čovjeku Isusu Kristu, upoznati svoju vrijednost, prepoznati svoje dostojanstvo, prepoznati ono čime Boga slavimo živeći po Evanđelju i Njegovim zapovjedima.

O čovjeku se tako puno govori u svim međunarodnim institucijama koji proglašavaju ljudska prava i ljudsko dostojanstvo. Nažalost, svjedoci smo da vrlo često ta divna proklamirana načela ostaju neostvarena ili se tako sporo ostvaruju. Vrlo često postajemo roba za trgovinu i ostvarenje međusobnih interesa velikih i malih sila.

Danas, na svetkovinu Krista Kralja, osjećamo potrebu da Onome, koji je Gospodar neba i zemlje, zavapimo: Kriste, Kralju neba i zemlje, molimo Te za sve vladare u ovome svijetu i za sve one kojima smo dali svoj glas kao i za one koji jednostavno imaju moć, da svi, istinski u savjesti, probude vrijednost čovjeka, da svi odgovorni prestanu manipulirati s čovjekom, da svi pomognu u ostvarenju prava svakog čovjeka i svake osobe, da se svaki narod ostvari i u ovoj žemljici Bosni", nama dragoj grudi. Sveta je ta gruda.

Gledajući vas na ovoj prodolini, sjetim se mnoštva ljudi koji su se ovdje okupljali, danima postili i na koljenima obilazili ovaj kip sv. Ive. Ova žemljica' je posvećena pokorom vjernika. Nećemo je prezreti jer ona je naš put do u vječnost.

Krist Isus, Gospodar neba i zemlje, izabrao je jedan narod da kroz taj narod dođe u svijet; izabrao je jednu zemlju i u toj zemlji grad u kojem će se roditi te grad u kojem će živjeti. Ime grada, u kojem je živio, obilježavati će Njegov život i Njegovu smrt. Danas na poseban način želimo postati svjesni da je taj Krist došao kroz svoju zemlju, kroz svoju domovinu, kroz svoj zavičaj, ali i da nama poručuje: "Moje Kraljevstvo nije od ovoga svijeta". I mi, idući za Kristom, moramo hoditi svojom zemljom, svojom grudom, u svome gradu, ali i biti svjesni da se naš život ne sastoji samo od života na ovoj zemlji. Hodeći ovom zemljom želimo postići vječnost, želimo da Kristovo Kraljevstvo dođe. A Kraljevstvo Kristovo će doći i ono je u nama po milosti koju smo dobili. Među nama je Krist jer, živeći Njegovu milost, ostvarujemo Kraljevstvo Božje ovdje na zemlji.

Za one koji imaju vlast, želimo moliti i vapiti: Čovjeka spasite da ne bude potucalica po svijetu, da ne mora nositi najlonsku vrećicu i kucati na vrata pitajući, gdje je moj dom, gdje je moja kuća, gdje je moj rod, gdje su grobovi mojih predaka? Zaustavimo to zlo; zaustavimo mržnju, proklinjanje, protjerivanje, pljačkanje, laganje... Zaustavimo to i gradimo pravdu i mir na ovoj zemlji. Na to čovjek ima pravo. Zato, Gospodine, onima koji imaju moć, daj svjetlo, daj im mudrost, daj im plemenitost, daj im dobrotu, daj im čovjekoljublje! To danas ovdje molite! Neka sv. Ivan Krstitelj, koji je

PULJIĆ: Zaustavimo zlo, dajmo prostor dobru

tako hrabro govorio zalažući se za istinu i nama dadne da možemo istinu govoriti i za čovjeka se boriti.

Braćo i sestre, moram govoriti jer sam svedok tolikih patnji. Moram s vama moliti jer samo ono što je Božje pobjeđuje zlo. U tom duhu neka nam Krist Kralj dadne svoj mir - mir u dušama, mir u savjestima! Neka nas oslobodi od svake zloće, svake mržnje, svake osvete. Neka nas oslobodi nemilih misli kako bi nas prožela evanđeoska dobrota i kako bi istinskim Kristovim mirom sačuvali obitelji - to gnijezdo budućnosti - obitelji vjerne i bogate brojom, čestito usmjerenom djecom.

Zato želimo graditi sretniju budućnost po Božjim zakonima. Vidimo da svi ovi zakoni ruše čovjeka. Strašno je vidjeti srušene

građevine. Boli nas jer je u njih ugrađeno puno truda. Ipak, još više nas boli susresti ljude koji su ruševine morala, ruševine čestitosti i ljudskosti. Strašno je to gledati, to traži i zbunjuje. Zato, Gospodine, obnovi čovjeka, obnovi onoga koga si tako skupo platio svojom smrću na križu te mu uskrsnućem ostavio nadu.

Braćo i sestre, slaveći Krista Kralja opredjelujemo se za Krista koji je naš Put, Istina i Život. Želimo se suočiti sa svim nevoljama, sa svim nepravdama, sa svim lažima i reći da s Kristova puta ne silazimo. Ostajući s Njime, sigurno hodimo pravim putem! Amen!

I. O.

VELIKI JUBILEJ 2000.

Papa Ivan Pavo II. u apostolskom pismu "Tertio millennio adveniente - Nadolaskom trećeg tisućljeća" o pripremi na Veliki jubilej 2000. god. od Utjelovljenja Sina Božjega poziva sve biskupe, svećenike, đakone, redovnike, redovnice, vjernike laike - katolike - kršćane i čitavo čovječanstvo:

- * na duhovnu obnovu
- * na svijest da Bog i danas djeluje u svijetu
- * na zauzeto ekumensko i međureligijsko djelovanje
- * na ispit savjesti na području crkvenog djelovanja prema unutar i prema vani
- * na osjećaj odgovornosti u odnosu na okoliš
- * na napore za uspostavu mira i pravde gdje god su ugroženi
- * na želju za pomirenjem i solidarnošću među različitim narodima
- * na crkvenom području pažljivije slušanje Duha Svetoga.

VATIKAN: Papa Ivan Pavao II. primio je 15. studenoga 1997. šezdesetak članova crkvenoga i državnog odbora za pripremu Papina pastirskog pohoda Sarajevu. Riječi zahvale za njegov pastirski pohod Sarajevu izrekao je sarajevski nadbiskup kardinal Vinko Puljić. Kardinal Puljić Svetom je Ocu darovao i dvije knjige koje govore o njegovu posjetu BiH.

Obraćajući se izaslanstvu BiH, Sveti Otac je rekao: "Dočekujem Vas s velikom radošću i upućujem vam svoju srdačnu dobrodošlicu prigodom ovoga susreta kojim mi na neki način želite uzvratiti na meni nezaboravnome pohodu Sarajevu 12. i 13. travnja ove godine. U meni je još uvijek živ spomen na taj grad s velikim ranama razaranja koje je uzrokovao rat i patnjama tamošnjega pučanstva. Istodobno su na mene ostavili duboki dojam sav onaj obični svijet i predstavnici vlasti koji su sudjelovali u mojemu pohodu. I dok vas pozdravljam, želim svekolikome pučanstvu BiH ponovno posvjedočiti svoju ljubav i zajamčiti mu da je nazočno u mojim molitvama i da je blizu mome srcu".

Osvrćući se dalje na svoj pastirski pohod Sarajevu, Sveti Otac je istaknuo kako je taj "susret koji ste tako dobro pripremili pružio okrepnu katolicima, učvrstivši njihovu vjeru i njihovu nakanu glede zalaganja za građansku i moralnu obnovu, koja je tako potrebna nakon ratnih razaranja", te nastavio riječima: "Opravdana je, naime, želja katolika da vide na odgovarajući način priznate i uvažavane njihove građanske, kulturne i vjerske težnje. I njima valja jamčiti prava koja uživaju sve ostale osobe u vašoj zemlji i sve druge zajednice, kako bi svojim izrazitim doprinosom mogli djelotvorno pridonositi da život bude uvijek sve ljudskiji i mirniji u krajevima u kojima žive i rade. Uvjeren sam da je moj pohod isto tako pridonio da kod stanovnika cijele BiH ponovno zaživi pouzdanje u dijalog, pravdu, međusobno razumijevanje te pravedni i trajni mir. Svaki građanin u društvu koje traži mir ima pravo i dužnost pružiti vlastiti doprinos sukladnu postignuću toga tako plemenitoga cilja. Kad se radi u potpunosti vjernosti Bogu i čovjeku, ne smije se obeshrbriti tedkoćama na koje se neizbježno nailazi. Čovjek koji vjeruje u Boga, čak i posred mogućih zastrašivanja, zna da je nositelj nove kulture koja se bori oružjem ljubavi, kako bi do izražaja došli poštivanje čovjeka i naroda i poštivanje njihova dostojanstva. Isto je tako svjetlan da svim zakonitim sredstvima mora promicati pozitivne vrijednosti koje mogu uspostaviti odnose sporazumijevanja i suradnje među svima".

Završavajući svoj govor, Papa je crkvenim službenicima poručio: "Časni pastiri Crkve u BiH, vaš je zadatak čuvati zakonita prava svojih zajednica, ustrajući u krotkome propovijedanju Kristova Evanđelja žbilo u zgodno, bilo u nezgodno vrijeme". Nastavite raditi da vjernici čitave Crkve u BiH riječju i primjerom svima omoguće osjetiti jubav Krista Isusa, Otkupitelja čovjeka. To se poslanje pokazuje još žurnijim kad se pred sobom imaju obzori trećega tisućljeća, u koje želimo ući obnovljena sruca te pomireni međusobno i sa svojom braćom".

Katolicima u BiH valja jamčiti prava koja uživaju sve ostale zajednice

"Svaki građanin u društvu koje traži mir ima pravo i dužnost pružiti vlastiti doprinos sukladnu postignuću toga tako plemenitoga cilja", rekao je Sveti Otac članovima crkvenog i državnog odbora

Obraćajući se potom članovima Državnoga odbora, Sveti je Otac uputio "riječ ohrabrenja da strpljivošću, nesebičnošću i uhom suradnje sva tri naroda nastave svoje zalaganje za obnovu i ponovnu izgradnju zemlje i za dobar rad njezinih zajedničkih ustanova". Papa je

obećao da, kao što je bilo do sada, "ni ubuduće neće nedostajati doprinosi Svete Stolice u prikladnome obliku i kod međunarodnih ustanova u pružanju potpore građanskome i društvenom razvoju BiH".

(IKA)

KARDINALU PULJIĆU NAGRADA GIORGIA LA PIRE

Mir je još uvijek daleko od BiH

Ovogodišnja nagrada Giorgia La Pire, koja je dodijeljena po petnaesti put, pripala je vrhbosanske nadbiskupu metropolitu kardinalu Vinku Puljiću te izraelskome političaru Shimonu Peresu i pripadnicima talijanskoga bataljuna iz sastava mirovnih snaga u Bosni i Hercegovini. Nagrada je predana u nedjelju 16. studenoga na prigodnoj svečanosti u Pistoji, u srednjoj Italiji.

Kardinal Vinko Puljić je u okviru svečanosti govorio dva puta, a služio je i svećanu misu u crkvi sv. Franje zajedno s tamošnjim provincijalima male braće franjevac, franjevac kapucina i franjevac konventualaca, te s mons. Milanom Simičićem, umirovljenim dotajnikom Zbora za kler. Kardinal je tom zgodom održao i propovijed.

Na prigodnome skupu održanome prije podne za dobitnike nagrade, kardinal Vinko Puljić je naveo podatke o ratnim stradanjima u Bosni i Hercegovini te je istodobno podsjetio da je rat vođen na bosanskohercegovačkome prostoru, u Hrvatskoj i nekoliko dana u Sloveniji. U svezi s tim je napomenuo: "Nije se radilo o slučajnome, nego dobro planiranome ratu koji je izbio upravo dok je svitala zora slobode i demokracije". Osvrćući se na uistinu golemo stradanje katolika, kardinal je spomenuo i stradanje muslimanskoga, pravoslavnog i židovskoga pučanstva.

Vrhbosanski nadbiskup je

tom zgodom posebno napomenuo: "Washingtonski i daytonski sporazumi usutkali su oružje. Ali mir je još uvijek daleko od Bosne i Hercegovine, i to pravedni i trajni mir. Živimo, dakle, u iščekivanju istinskoga mira koji će značiti priznavanje i poštivanje zakonitih građanskih, kulturnih i vjerskih težnja svake pojedine osobe i svakoga pojedinog naroda u Bosni i Hercegovini; mira koji će značiti jamstvo osnovnih ljudskih prava svakoj osobi i svakome narodu; mira koji će značiti ravnopravnost pred zakonom; mira koji će značiti jednake mogućnosti za svakoga čovjeka i svaki narod Bosne i Hercegovine, na svim područjima i na svim razinama društvenoga života".

Kardinal Vinko Puljić je govorio i prigodom predaje nagrade te je rekao:

"I ovom zgodom želim ponoviti poziv koji sam uputio u tolikim zgodama i koji je ponovno odjeknuo danas prije podne u ovome plemenitome gradu, poziv političkim čelnicima Bosne i Hercegovine i međunarodne zajednice: Ne precrtavajte čovjeka! Vodite računa o njegovu dostojanstvu i o njegovim zakonitim težnjama!"

(MIV)

Ante Beljo je čovjek koji je najčešće dolazio u naš grad i, u odnosu na sve ljude koji nešto znače u Hrvatskoj, pokazao najuvjerljiviji interes za tuzlanske Hrvate. Kao ravnatelj Hrvatske matice iseljenika i voditelj Hrvatskoga informativnog centra, g. Beljo upravlja plemenitim poslom uvezivanja Hrvata iz cijeloga svijeta u jedinstveno nacionalno biće. To postiže uskom suradnjom onih što žive u Hrvatskoj i onih što su razasuti diljem 60 zemalja svijeta.

HG: Dug je i naporan put od Čitluka preko Širokog Brijega i Zagreba, do Austrije i Kanade pa ponovno Zagreba i Sarajeva. Nakon širokobriješke gimnazije i zagrebačkog studija fizike, neobična životna staza Ante Belje započinje 1967. g. u Austriji.

G. Beljo, što ste tamo spoznali, što je usmjerilo ili, bolje rečeno, preusmjerilo vaše životne interese?

BELJO: U Austriji sam saznao za Bleiburg, to je za mene bilo otkrovenje!

U mom kraju, po završetku II. svjetskog rata, nestalo je 3.500 osoba. Od toga je samo iz jednoga sela (Čerin!) bilo 480, mahom mladih ljudi. O tome smo svi znali, ali je to bila tabu tema. Svaka kuća je imala po nekoga koga je očekivala ili se nadala vijestima da, negdje daleko, u bijelom svijetu, čeka bolje vrijeme kako bi se vratio kući.

A onda sam otkrio tu mistificiranu riječ BLEIBURG, koja je do te mjere odredila sve naše živote, da zvuči neuvjerljivo za površne poznavatelje prilika.

HG: Vi ste 1985. u Kanadi izdali knjigu pod naslovom "Jugoslavija i genocid". Mnogi od nas tada su prvi put čitali kako i gdje su završili njihovi očevi, djedovi ili rođaci.

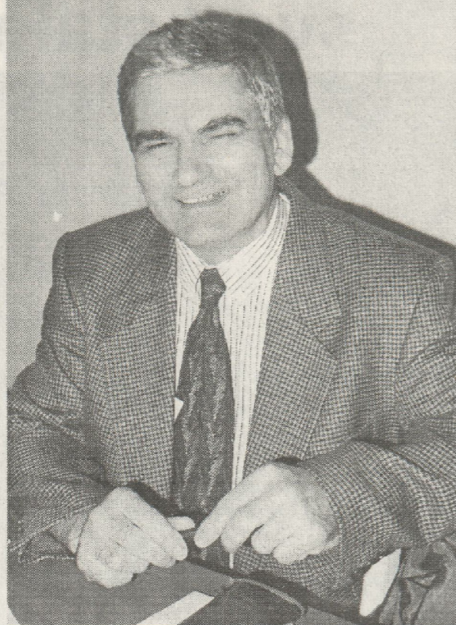
BELJO: Knjiga je izdana dvojezično, na hrvatskom i engleskom jeziku.

U međuvremenu sam u Kanadi bio suosnivač i tajnik hrvatske škole, a kasnije su takve škole osnovane i u Americi i Australiji. Osnivao sam Hrvatski folklorni savez koji danas broji 40 sastava. Uopće, posvetio sam se djelovanju za hrvatsku stvar, a uzor sam nalazio u mnogim vrlo razvijenim i moćnim maticama iseljenika raznih naroda.

Knjiga "Jugoslavija i genocid", nametnula se kao logična tema u otkrivanju i pokazivanju svijetu istine o tragičnoj sudbini Hrvata. I ne samo svijetu!

HG: Nakon 23 godine rada u Kanadi vratili ste se u Hrvatsku i

BELJO

postali prvim glavnim tajnikom HDZ-a u Hrvatskoj, a pamtim vas i u Sarajevu na pripremama predizbornih skupova pred prve slobodne izbore. Poslije ste radili u Ministarstvu informacija R Hrvatske, a konačno Vas susrećemo kao ravnatelja Matice iseljenika. Vaš put, s vremena na vrijeme, skreće i u Tuzlu?

BELJO: Budući sam na čelu HMI i HIC-a koji sko surađuju na zadatku povezivanja Hrvata uopće, Tuzla mi se nameće kao jedan od 14 gradova iz Hrvatske i BiH u kojima imamo svoje uredne. Svi su oni uvezani preko Interneta, kako na području Hrvatske i F BiH tako i sa svijetom. Značenje te uvezanosti, ima svoju veliku snagu u činjenici da naš narod, kako je poznato, živi raseljen diljem svijeta.

HG: Ovaj puta ste u Tuzli u prigodi Prvoga Festivala hrvatske tamburaške glazbe u F BiH. Kao organizator, pored Matice,

pojavljuje se i Hrvatska kulturna zajednica. Kakva je to zajednica?

BELJO: HKZ u F BiH registrirana je u Sarajevu. Njezino djelovanje je slično onomu što ga ima "Napredak". Dakle, širi hrvatsku kulturu i čuva njezine tekovine. Djeluje u mjestima u kojima nema krovnih institucija i nema želju duplicirati poslove.

HG: Na promociji knjige "Ranjena crkva u Hrvatskoj", što ste ju upriličili u tuzlanskom Hrvatskom domu, najavili ste sličnu knjigu o Bosni i Hercegovini?

BELJO: U zadnjih 5 godina, s ciljem informiranja svijeta o Hrvatima i njihovim stradanjima, izdali smo 30 knjiga. U tom nizu prije nekoliko dana promovirana je knjiga Jure Prpića "Hrvati u Americi". Uskoro će HIC i HMI objaviti knjigu skupine autora pod nazivom "Razapeta crkva u BiH". Prava spoznaja o našem stradanju i ulozi u ovom ratu samo tako može se ponuditi svijetu.

HG: Gdje je mjesto Tuzle u svemu tome, što se o nama zna i kako mi nešto relevantno možemo raći onima kojih se tičemo?

BELJO: U vrijeme modernih komunikacija nitko ne smije ostati izoliran. Na Internetu redovito ide ne samo pisana riječ na hrvatskom, španjolskom i engleskom jeziku, nego i vijesti svih radio-postaja iz BiH.

Postoji kratkovalni radio-program. Svakoga dana ide dva sata radio-programa i tri sata satelitskoga tv-programa za Ameriku i Kanadu. (Ostali dio svijeta pokriva Hrvatska tv). Uskoro će tv-program biti emitiran i na područje Australije i Južne Afrike.

U "Večernjem listu", svakoga ponedjeljka, izlazi podlistak od 8 strana pod nazivom "Dom i svijet".

Tuzla se tu mora naći. Da u ovim krajevima opstanu Hrvati, interes je jasan i općehrvatski. Bosna i Hercegovina je povijesno i hrvatska zemlja, a danas je Hrvatski narod konstitutivan u F BiH. Njezin geostrateški položaj je takav da ga je vrlo teško promatrati izolirano i potpuno distancirano od Hrvatske države.

HG: Kako dolazi do nesporazuma i zašto nam se često čini da se naši dužnosnici u Federaciji ponašaju kao da se nalaze na nekom privremenom zadatku? Otkuda taj dojam?

BELJO: Ako promatramo prometnice sa sjevera na jug, očevitna je važnost opstanka Hrvata ovdje. Logično je iz Osijeka ići u Dubrovnik preko Tuzle. Danas je ured

HIC-a iz Tuzle uvezan sa uredima u Osijeku i Rijeci. Neće biti više stalnoga "otkrivanja" postojanja Hrvata u Tuzli i iščudavanja tipa "otkud vi ovdje?". Hrvati su došli u ove krajeve kada i u druge dijelove prostora na kojima obitavaju. Uvijek su odlazili, ali nikada tuzlansko područje nije bilo bez našega naroda. Bilo je raznih razloga za odlaske, kao i danas.

Hrvatska država prihvaća one koji dolaze i trudi se omogućiti im da ne odlaze u treće zemlje. To može ostaviti krivi dojam kao da Hrvatska sugerira i podupire proces odlazanja. Tomu sigurno nije tako.

HG: U Tuzli djeluje KŠC "Sv. Franjo", zapravo, Gimnazija pri tom Centru. Ove godine završava prva generacija i naše pitanje glasi: Može li se od HMI očekivati materijalna potpora za one studente koji će se vratiti u Tuzlu i raditi za opstanak Hrvata u njoj?

BELJO: Hrvati u inozemstvu prikupljaju sredstva za takve potrebe. HMI i HIC donira udžbenike za osnovne škole i djelomice za srednje. Preko ljeta se organiziraju seminari za jezik, folklor i sportske aktivnosti. Iz Tuzle se već uključuju, istina u malom broju, ali zapaženo, i učenici i studenti i profesori. Naravno da Tuzla može računati na potporu za potrebne kadrove.

HG: Što je to Hrvatski svjetski kongres?

BELJO: Hrvatski svjetski kongres uvezuje sve institucije Hrvata iz Amerike, Kanade i Australije sa hrvatskim institucijama u Domovini. To je krovna organizacija Hrvata i izvan domovine i HIC ne želi duplicirati poslove, osnivajući nove podružnice tamo gdje oni djeluju. Svi radimo za istu stvar i najvažnije je u tome se susresti i prepoznati.

HG: Ovih dana isključen je TV predajnik na Majevici preko kojega je Tuzla imala tri hrvatska programa. Imate li informaciju i komentar?

BELJO: To je problem. Takve se stvari rješavaju na razini države jer "slučaj" nije samo tuzlanski. Naravno, ne isključuje se kompetencija kantona, koji očevitno nije imao dovoljno političkog sluha za tako osjetljivo pitanje kakvo je danas pitanje informiranja. Ljudi će pronaći niz načina kako doći do željenih informacija, ali vlasti, koje su im dužne osigurati slobodu obavješćivanja, ne bi trebale posrtati na tako transparentnim nesporazumima. Eventualne nespretnosti sa hrvatske strane, nisu se smjele potencirati na štetu onih kojima se informacija upućuje i koji ju žele primiti. To će se, svakako riješiti pozitivno i smatram da je moglo proći bez toliko buke.

HG: Jeste li vi put preko kojega možemo u našem gradu slušati prof. Brozovića, prof. Babića, prof. Pranjkovića i ostale stručnjake za hrvatski jezik.

BELJO: HIC vam to može i hoće omogućiti. Stojimo vam na raspolaganju.

Marica PETROVIĆ

PREMA AMERIČKOM ISTRAŽIVANJU, HRVATI NAJVEĆE ŽRTVE RATA U BiH

Nedavno objavljena izvješća Informativne agencije SAD-a (United States Information Agency - USIA), ponovno potvrđuju da su Hrvati najveće žrtve rata u BiH. Rezultati ankete sprovedene među bosanskohercegovačkim Hrvatima i pripadnicima drugih naroda u BiH, otkrivaju zanimljive rezultate koji ukazuju na nesrazmjernost između ratnih i poratnih činjenica u BiH u odnosu na stavove međunarodne zajednice.

Prema anketi o žrtvama rata u BiH, iz gotovo 93 posto hrvatskih obitelji netko je sudjelovao u ratu, u 67 posto obitelji netko je stradao u ratu (prema 65 posto muslimanskih i 50 posto srpskih obitelji), najviše je Hrvata stradalo od mina.

Zanimljivi su i rezultati ankete sprovedene među sva tri naroda u stavu prema konfederalnom uređenju Hrvatske i Federacije BiH. Sveukupno 74 posto Hrvata podržava tu vezu, a 20 posto joj se protivi. Istovremeno konfederaciju podupire čak 56 posto Muslimana, po čemu ispada da muslimansko vodstvo slabo čuje glas svoga naroda. Trideset osam posto Muslimana je protiv vezivanja za Hrvatsku, dok je među Srbima u BiH 45 posto za takvu konfederaciju, a 41 posto protiv.

Još su zanimljivi podaci koji otkrivaju tko zapravo podržava daytonsku BiH. Prema ovoj anketi, 76 posto Hrvata iz BiH podržava Dayton. Mnogo manje ih, pak - 32 posto, vjeruje da će Dayton rezultirati trajnim mirom. Još je simptomatičnije da taj postotak stalno opada: u prosincu 1995. iznosio je 48 posto, u travnju

sljedeće godine 44, a u kolovozu prošle godine 33 posto. Dapače, iako Hrvati većinom podržavaju Daytonski sporazum, čak 81 posto Hrvata vjeruje u naizbježnu podjelu BiH.

Među Hrvatima 87 posto vjeruje da IFOR favorizira Muslimane. Ispitujući u koga Hrvati iz BiH imaju najviše povjerenja, anketari USIA došli su do slijedećih rezultata: osim Hrvatske (u koju vjeruje 97 posto BiH Hrvata), na vrhu je lista SAD (88 posto), slijede NATO (42), zatim EU (27), UN i IPTF (23). Samo 18 posto imaju povjerenja u visokog predstavnika.

Za središnju vladu BiH porazni su podaci o povjerenju Hrvata prema njoj - samo 7 posto. Predsjedništvo BiH dobilo je povjerenje 11 posto Hrvata, a federalni parlament 8 posto, koliko i Vojska Federacije.

Nesrazmjernost između počinjenih zločina u BiH i predstavnika triju naroda među haaškim zatočenicima, uočio je Jacques Klein. Po CIA-inom izvješću bosanski su Srbi počinili 90 posto raznih zločina u BiH, a bosanski Hrvati manje od 10 posto zločina. Među optuženima je 23 posto Hrvata, a među osobama koje se već nalaze u Haagu 70 posto Hrvata. Te su brojke u golemom nesrazmjeru s ratnim žrtvama hrvatskog stanovništva u BiH, među kojima je 42 posto fizički stradalo u ratu, prema 15 posto Muslimana i 12 posto Srba. Jacques Klein je uz to nedavno potvrdio kako je već upozorio dužnosnike vlade BiH na diskriminaciju prema Hrvatima, te kako bosanska vlada mora demonstrirati da zaista želi izgraditi sekularnu državu.

(F. K. VJESNIK)

Kosovo: Nastavlja se iseljavanje Hrvata

Iseljavanje Hrvata s Kosova ne jenjava. U letničkoj Mjesnoj zajednici koju uz Letnicu sačinjavaju još tri sela, do 1990. bilo je gotovo pet tisuća Hrvata, a sada ih ima oko 650. Predsjednik te Mjesne zajednice Gega Matić kaže da ako se nešto radikalno ne učini na poboljšanje uvjeta života za tri godine na tom području neće biti više Hrvata. Selo Letnica udaljeno je oko 12 kilometara od Kosovske Vitine, na makedonskoj granici. Gega Matić, koji je istodobno i nastavnik u tamošnjoj Osnovnoj školi kaže kako je svakim danom učenika sve manje. Od 975 učenika Hrvata u četiri tamošnja hrvatska sela ostalo je 135. Prošlog tjedna iz Letnice se iselilo 17 Hrvata, kazao je. U Letnici je do 1990. bilo 700 duša, a nakon masovnog iseljavanja koje je počelo 1991., sada ima manje od 100 ljudi. Selo ima 135 kuća, više restorana i prodavaonica, ali najveći dio je zatvoren, jer nema ni posla ni ljudi. Uvjeti života su nepodnošljivi. Za liječničku pomoć letnički Hrvati trebaju po lošim putevima pješati 12 kilometara do Kosovske Vitine, jer je u seoskoj ambulanti do 1991. smještena jugoslovenska vojska. No, najveći je problem nezaposlenost, kaže Matić.

Osim u Letnici i u drugim kosovskim selima u kojima žive Hrvati sve više je praznih domova. U Šašarama od 2.800 stanovnika 1990. sada ih ima 280, u Vernez od 1.500 ostalo je 150, a u Vernaokolu od 1.300 ostalo je 120 žitelja. I u Janjevu, najvećem mjestu na Kosovu, nadomak Prištine u kojem žive Hrvati, sve više je domova pod lokotom. Žitelji tog mjesta kažu da su "dva Janjeva iselila u Hrvatsku, a jedno je ostalo na Kosovu". I u tom mjestu u kojem Hrvati žive sedam stoljeća teški su uvjeti života. Jedan Hrvat kaže kako ne vidi perspektivu da će u Janjevu ostati samo oni koji nemaju gdje otići.

(Hina)

U razgovoru

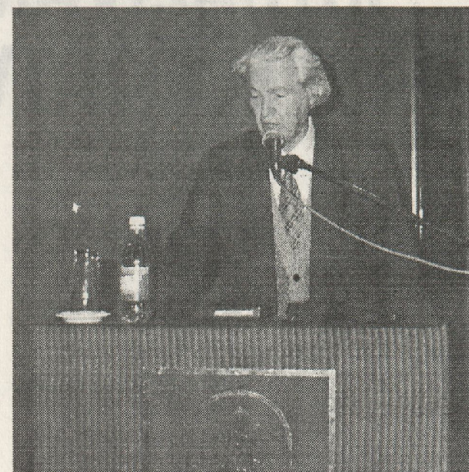
MI MORAMO ZAJEDNIČKI ŽIVJETI

TUZLA - Mi moramo zajednički živjeti, čim smo pristali na Daytonski sporazum, rekao je u Tuzli na susretu bh. intelektualaca i humanista, akademik prof. dr. Ivan Supek, predsjednik Akademije znanosti i umjetnosti Republike Hrvatske, i jedan od utemeljivača Internacionalne lige humanista koja je osnovana u Filadelfiji 1976. godine.

Internacionalna liga humanista kao pokret nastala je kada je odnos između velikih sila u svijetu bio na ivici rata. Unazad 20 godina proklamovana načela i principi nisu se ni za jotu promijenili. Osnovni cilj lige je izgradnja humanitarne civilizacije, a osnovne principe formulirali su njezini utemeljivači Linus Pauling dvostruki dobitnik Nobelove nagrade, Ana Pauling i Sophia Waida, također dobitnici Nobelove nagrade, Aurelio Pececi, predsjednik Rimskog kluba, Ivan Supek, predsjednik Akademije znanosti i umjetnosti Republike Hrvatske i Philip Noel Backer, dobitnik Nobelove nagrade.

Liga humanista Bosne i Hercegovine sa sjedištem u Sarajevu organizirala je u Tuzli susret bh. intelektualaca s osnovnom temom: "Mogućnost zajedničkog življenja bez ugrožavanja". Očekivalo se da će ovaj susret predstavnik državnog i političkog vrha zemlje, predsjednika kantona, resornih ministara, rektora univerziteta i profesora, javnih i kulturnih radnika, predstavnika međunarodnih institucija i organizacija biti daleko posjećeniji. Ako se izuzmu novinari, organizatori, druge službe i administracija. Susretu je jedva bilo nazočno četrdesetak humanista.

Susret humanista BiH otvorio je generalni sekretar magistar Zdravko Šurlan, a od uvažanih

gostiju najprije treba spomenuti prof. dr. i akademika Ivana Supeka.

Generalni sekretar Lige humanista Zdravko Šurlan objasnio je zašto je susret BiH intelektualaca i humanista upriličen u Tuzli, te da je to jedan od činova pripreme narednog Kongresa Lige humanista svijeta koji će se održati idućeg proljeća u Sarajevu.

- Mi smo se okupili u Tuzli da se dogovorimo kako zajednički nastaviti živjeti, da damo konkretne prijedloge za to, a ne da o tome polemiziramo. Odabrali smo Tuzlu za ovaj susret jer je Tuzla i cijeli TPK ostao otvoren za sve ljude, primjer kako treba život i suživot organizirati.

Generalni sekretar Šurlan saopćio je da je akademiku Supeku Akademija nauka BiH dodijelila "Zlatnu povelju akademije", i da će mu ona biti uručena, a predloženo je da se predsjedniku

TPK Seadu Jamakosmanoviću na narednom Kongresu dodijeli plaketa "Humanista desetljeća". Svim učesnicima susreta podijeljena je publikacija "Zdravstveno-socijalne posljedice rata u Bosni i Hercegovine", s prijedlogom sanacija.

Obraćajući se skupu akademik prof. dr. Ivan Supek je rekao:

- "Tuzli kao gradu sam se divio cijelo vrijeme rata. Divio sam joj se zato što je uspjela očuvati slogu među ljudima, i što je bila primjer kako treba zajednički živjeti bez ugrožavanja".

Potom je akademik Supek, svjetski humanist, govorio kako je nastala Internacionalna liga humanista, da demokracija nije samo vladavina većine nego i očuvanje ljudskih prava, nezavisnosti kulturnih institucija, medija.

Akademik Supek je poručio da se povratak izbjeglica i prognanika mora u cijelosti i bezuvjetno ostvariti, jer bez toga nema ni Daytonu ni cjeline Bosne i Hercegovine. Ako se to ne bi ostvarilo posljedice bi bile katastrofalne i za druge regione. Rekao je da on osobno misli da je stvaranje dva entiteta velika prepreka za povratak ljudi kućama.

Skupu su se obratili izaslanici premijera Edhema Bičakčića, člana Predsjedništva Zubka, i mnogi drugi sudionici susreta.

Mato BIKIĆ

Pogled sa strane, ali i iznutra

(Ni)jesmo li svi ugroženi???

Jesmo i više od toga! Netko negdje, netko negdje; netko više, a netko manje i to samo zato što političke vrhuške brojnijeg naroda, njihove ulizice, podanici i karijeristi, pod svaku cijenu, žele profitirati i ušćariti, a ni briga ih nije koliko to koga košta, odnosno koliko mu šteti. Ni funkcioniari koji navodno zastupaju interese malobrojnih nisu bolji

O ugroženosti ovoga ili onoga naroda toliko se govorilo i pisalo, ali još uvijek govori i piše, da već postaje dosadno, iritirajuće, politički i novinarski nepopularno. Međutim, ako se malo pomnije prati život naš svagdanji i ako se bar površno analizira aktualna b-h politička situacija, od Brčkog do Neuma i od Bihaća do Trebinja, onda je više nego jasno da smo svi, ama baš svi, ugroženi. I to ne toliko jedni od drugih, koliko svatko od svojih lopova, kriminalaca i neljudi. U toj ugroženosti, odnosno u životu krhkog mira i nikakve sigurnosti, sa mršavim ili nikakvim plaćama, monopolističkim elektrodistribucijama i poštama, višeslojnom prefarbanim političarima običan čovjek, koji svoj kruh jede i svoju brigu brine, bio on Hrvat, Bošnjak, Srbin, Čeh, Židov, Poljak, Slovenac... ako živi u Bosni i Hercegovini, posnoj i ponosnoj, mora se povući u sebe. I to iz više razloga! Zarad sigurnosti, osobne i obiteljske, radi mirnijeg sna, ali i zbog toga što na sceni imamo "don-obraz" političare, koje nikakva kritika, prozivka i javna osuda ne može pomjeriti iz njihovih kabineta, fotelja i luksuznih

četverokotača. A da nisu opravdali povjerenje izborima dobijeno, da zaslužuju ne kritike, prozivke i osude, nego mnogi i jednokrevetne apartmane iza rešetaka, više je nego jasno. Na žalost svekolikog puka, isti ti političari, koji su lažnim obećanjima narodno povjerenje zadobili, u svoja kola, želje i interese upregli su i vojsku i policiju i sudstvo i...! Pa tako neprikosnoveno vladaju.

Profit na štetu drugog

E, u tom i takvom, uglavnom prljavoplovskom, vladanju se krije ugroženost svih Bosanaca i Hercegovaca. Uz vlastodržce su njihovi pošilni, ulizice, podanici i karijeristi koji žele, pod svaku cijenu, profitirati i ušćariti. Koliko to košta i ugrožava druge ni najmanje ih ne brine! U složenom političkom i nacionalnom milieu-u Bosne i Hercegovine sve to postaje osjetljivije i opasnije. Što je još gore i zlosniji, vladajuće oligarhije ni najmanje se ne trude da malobrojnijim narodima i nacionalnim manjinama osiguraju ono što im po zakonu pripada. Umjesto toga ugrožavaju sve oko sebe, ali među malobrojnijim je to vidljivije, pa i bolnije. Tako je i među Hrvatima Tuzlansko-podrinjske županije, koji se i dalje nalaze na marginama političkog života, ali i na marginama onoga što nije izravna politika. U strogo-političkom smislu još i ima kakvih-takvih rezultata. Jest, da se izborni takmaci svadaju oko toga koliko kome vlasti pripada po osnovu dobijenih glasova, ali ipak su u vlasti. A gdje je vlast, tu je i slast.

Gdje je običan puk?

Međutim, običan puk hrvatske nacionalnosti, kojem su političko proigravanje i vlastodržački postotici nepoznanice može čak s punim pravom govoriti o ugroženosti Hrvata i Hrvatica, djelatnika bez mandata, nema ih u općinskim i županijskim službama, u sudovima, policiji, vojsci... ni približno onoliko postotaka koliko Hrvata živi u ovom dijelu BiH. Nema ih ni onoliko koliko je vlasti osvojila Hrvatska demokratska zajednica, a ni onoliko koliko je Hrvata u građanskim strankama. Tog i takvog puka nema ni u medijima. Po svemu sudeći, rečeno stanje poduže će potrajati, jer i političari koji bi trebali i morali njihove interese zastupati i braniti, najčešće se vazalski ponašaju. Zadovoljni plaćama, sporednim ulogama i pozicijama, šute k'o bubice i ni protiv čega se ne bune. A i što bi, kada su se za račun toga što su Hrvati "jamilj" mjesta i funkcije, a svojoj bazi, odnosno svome narodu će se opet obratiti kada im glasovi ustrebaju. To što isti taj, njihov, narod ima sijaset problema, uskraćenih prava - što se ne može vratiti na svoja radna mjesta, jer je dio rata proveo u postrojbama HVO-a; što se ne može vratiti u svoje kuće, jer u njima žive časnici Armije BiH, a vojna policija nije voljna pružiti asistenciju prilikom deložacija, što... izgleda nije u programu njihovih stranaka. U biti to jest u stranačkim programima, ali nije u karijerističkim opisima poslova i radnih zadataka izabranih zastupnika, ministara i doministara.

N. J. IVANOVIĆ

INFORMIRANJE

PEČAĆENJE I ISKLJUČENJE PRIJENOSNOG SUSTAVA ZBORIŠTE

U svezi isključenja signala HRT, te pečačenja i isključenja sa napajanja električnom energijom prijenosnog sustava Zborište, općine Čelić, Društvo "Hrvatski dom" Tuzla i Hrvatsko kulturno društvo "Napredak" u Tuzli, na sjednici održanoj 08. studenoga 1997. godine, izaje sljedeće

PRIOPĆENJE ZA JAVNOST

Društvo "Hrvatski dom" Tuzla i Hrvatsko kulturno društvo "Napredak" Tuzla, kao vanstranačke institucije koje okupljaju sve Hrvate na prostoru Soli i sve, prije i tijekom rata, iznjedrene institucije hrvatskoga naroda, ovim putem izražavaju svoju ogorčenost glede ponašanja većinskih bošnjačkih vlasti u Županiji Tuzlansko-podrinjskoj koje čine sve da se Hrvatima uskrati pravo na svoje informiranje koje su europskim poveljama potpisali predstavnici jednoga i drugoga naroda. Raduje nas činjenica, da su HRT gledali i njezin program konzumirali svi stanovnici naše Županije, o čemu svjedoče brojne ankete vršene ovih dana, te nam je s toga jop nerazumniji ovaj neprimjereni čin.

Apeliramo na sve institucije bošnjačkoga naroda da se na svoj način očituju povodom ovoga i da tako Hrvatima ovih prostora pomognu u njihovom nastojanju da ostvare sva Ustavom zagarantirana prava, te da i na taj način gradimo zajedničko povjerenje, toleranciju i razumijevanje.

Također, ovim priopćenjem apeliramo na Međunarodnu zajednicu koja ima utjecaja na sva događanja u BiH, da svojim autoritetom dade doprinos u ponovnoj uspostavi poljuljanog povjerenja, a da vraćanjem signala HRT dade garanciju Hrvatima Soli da su oni uistinu svoji na svome.

Društvo "Hrvatski dom" Tuzla i Hrvatsko kulturno društvo "Napredak" Tuzla iako nisu političke institucije, svjesni da iza svega ovoga dešavanja stoji politika, na ovaj način žele skrenuti pozornost svima da se politička prepucavanja partnera u vlasti lome preko običnoga čovjeka koji je na svojim plećima iznio rat i u njemu ostvario sva svoja prava, pa i pravo na informiranje.

Isto tako, ovim putem tražimo bezuvjetno puštanje signala HRT, a vi gospodo političari izvolite se o svemu spornom dogovoriti.

Predsjednik Društva "Hrvatski dom" Tuzla Mr. Josip Šimić, dipl. ing kib.
Predsjednik HKD "Napredak" Tuzla Mr. Miroslav Petrović, dipl. ing rud.

ZUBKOVO PISMO ZVANIČNICIMA OHR

"Hrvati imaju pravo na TV-kanal"

SARJEVO (BHP) - Član Predsjedništva BiH Krešimir Zubak uputio je visokom predstavniku Carlosu Westendorpu i njegovim zamjenicima Jacquesu Kleinu i Hansu Schumacheru pismo u kojem se kaže:

- U brojnim kontaktima i razgovorima s vama osobno i drugim predstavnicima međunarodne zajednice, kao i prosvjedima i pismima ukazivali smo na nepodnošljivo stanje u oblasti informiranja elektronskim medijima.

Tada i sada Vas podsjećamo da je sastavni dio pravnog sustava BiH Europska povelja o regionalnim i manjinskim jezicima.

Tom poveljom, između ostaloga, uređena je obveza zemalja koje su je prihvatile da omogućе svojim građanima informiranje na materinskom jeziku, što podrazumijeva i pravo hrvatskom narodu u BiH na svoj tv-kanal i izravan prijem emitiranjem i reemitiranjem radio i tv-programa R Hrvatske. To je naše pravo, a za BiH obveza.

Međutim, što se čini? Aktualna bošnjačko-muslimanska vlast, koja se smatra vladikom

BiH, sve čini da onemogućiti, oteža i zabraniti emitiranje postojećeg malog broja lokalnih tv-postaja koje emitiraju program na hrvatskom jeziku, kao i programa HTV.

Cilj je jasan: onemogućiti Hrvatima informiranje na svom materinskom jeziku i onemogućiti gledateljima tih programa iz reda drugih naroda da dobiju informacije o činjenicama koje duboko kompromitiraju tu bošnjačko-muslimanska vlast.

Posljednji čin u toj aktivnosti jest nasilno sprječavanje emitiranja programa HTV na području Tuzle i Zenice.

Molim vas da konačno zauzmete svoj stav o ovome...

OSLOBOĐENJE

U TUZLI JE SVEČANO OBILJEŽEN DAN DRŽAVNOSTI BOSNE I HERCEGOVINE

Svečana sjednica Općinskog vijeća održana je 25. studenog u dvorani Radničkog univerziteta u Tuzli. Radom svečane sjednice je rukovodio gosp. mr. Ivo Divković, predsjednik Općinskog vijeća, koji je u svom pozdravnom govoru istaknuo značaj Dana državnosti Bosne i Hercegovine. Nazočnima se obratio prof. dr. Nijaz Duraković, koji se osvrnuo na 25. studeni 1943. godine, a govorio je i o agresiji na Bosnu i Hercegovinu, kao i o Daytonskom sporazumu. Sjednici su bili nazočni predstavnici javnog, političkog,

kulturnog i vjerskog života grada Tuzle. Dan državnosti BiH u Tuzli je obilježen nizom kulturnih manifestacija: kazališne predstave, promocije knjiga i drugim.

Položeni su vijenci na partizanskom spomen-groblju, u Aleji mladosti položeno je cvijeće i odana počast žrtvama agresije na Bosnu i Hercegovinu. Nakon svečane sjednice Općinskog vijeća vijećnici su položili cvijeće na Kapiji u spomen na tuzlansku mladost stradalu u zločinu sprskih nacista 25. svibnja 1995. godine.

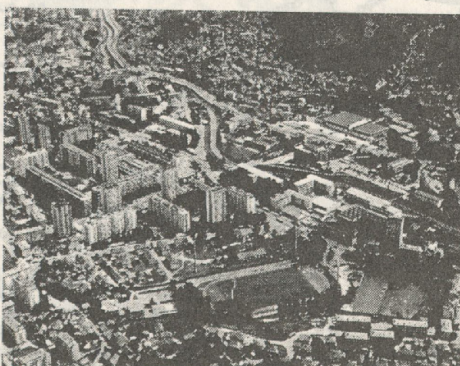
AMERIČKA NAGRAĐA GRADONAČELNIKU MR. SELIMU BEŠLAGIĆU

Gradonačelnik Tuzle mr. Selim Bešliagić boravio je početkom studenoga 1997. u Washingtonu gdje je primio nagradu za ljudska prava i demokraciju "AVERELL HARRIMAN" Nacionalnog demokratskog instituta Sjedinjenih Američkih država.

Ta nagrada za 1997. godinu dodijeljena je, osim Edwardu Kennedyju i mr. Selimu Bešliagiću, dr. Zlatku Kramariću, gradonačelniku Osijeka, Vesni Pešić, iz Beograda, radi promicanja demokratskih vrijednosti i zaštite ljudskih prava.

Mr. Selimu Bešliagiću stigle su brojne čestitke institucija i pojedinaca iz zemlje i inozemstva.

Pridružujemo se čestitkama s iskrenom željom da djeluje u skladu s idejama i ciljevima ove ugledne Nagrade. Ta Nagrada, osim časti, uveliko obvezuje dobitnike.

BLEIBURG IZ PERSPEKTIVE JEDNOG TUZLAKA

Piše: FERDO PUDELKO
(Nastavak iz prošlog broja)

Na kolodvoru smo se ukrcali u teretne vagone. U drugim skupinama koje nisu bile dobo organizirane kao naša, "dačka" i gdje je vladala nedisciplinacija, došlo je pri ukrcavanju u vagone do gužve i guranja. Stražari su počeli pucati u zrak. Ubrzo su prišli komesari s isukanim pištoljima i hladnokrvno ubijali redom od vagona do vagona, jednostavno tko im nije bio simpatičan. Konačno smo krenuli preko Zidanog mosta do Zagreba, u logor Prečko. Noć smo prenoćili u vagonima i tek sutra stigli do logora preko zapadnog kolodvora.

Prečko je bio je organizirani zarobljenički logor (naslijeden od Njemaca) s komandom logora, ambulantom u kojoj su bili ljekari zarobljenici, kuhinjom, sanitarnim uređajima i tekućom vodom. U jednom dijelu logora bili su smješteni zarobljenici iz susjednih zemalja Madžari, Rumunji i "Folksdojčeri" iz Banata. Mada smo stigli za vrijeme dana, nisu nas smjestili u barake već smo prespavali ispred logora na livadi pod vedrim nebom. U noći je opet nastao "pljačkaški pir". Pregledavali su uniforme, oduzimajući vrijednije stvari, ako je kome šta ostalo, a za razliku od Maribora, ovdje su oduzimali i novac-kune. Ja sam moje kune sakrio u postavu kabanice, pošto sam pretpostavljao da ga nitko od partizana neće uzeti jer su mu leđa bila isječena u obliku slova "L".

Kada smo ušli u logor, bio sam smješten u jednu baraku do logorske ambulante. Od ljekara-zarobljenika Nijemca dobio sam original prašak "buhač" tako da sam dezinficirao odjeću i time sepreporodio. Osjetljiv na uši i buhe, do tada sam dobio crvene plikove koji su se pretvorili u rane i izazivali užasan svrbež. Za uzvrat sam donosio vodu i prao podove u ambulanti.

U logor su došli oficiri obavještajci OZN-e iz svih krajeva bivše NDH, koji su dobro poznavali sve hrvatske postrojbe, njihov sastav i borbeni put jedinica. Oni su vršili saslušavanje u komandi logora zarobljenike iz njihovog kraja i priekim putem presuđivali. Tu je nestalo najviše časnika, dočasnika, ustaša i domobrana slavni hrvatskih jedinica kao što su npr. bile Peta i Osmo lovačka putkovičnja čiji je sastav bio većinom iz sjeveroistočne Bosne. Zarobljenici iz jedinica Gorskog lovačkog zdruga koje su sudjelovale 1944. godine u bitkama na Gare-

nici, Grubišnom polju i Virovitici, po kratkom postupku su bili odvođeni na stratište jer je komesar logora bio sudionik tih bitaka. Poslije saslušavanja, za one kojim je bilo presuđeno, formirala se je "radna četa" koja je uz pratnju stražara napustila logor i nikad se više nije vratila, osim stražara. Tako je nestao moj bratić, već ranije spomenuti domobranski časnik Egon Medić iz Osijeka. Nikada se nije doznalo gdje je ubijen.

Iz Tuzle je došao kapeta OZN-e Mijo Kerošević - Guja. Poslije njegovog saslušavanja iz logora su nestali meni poznati Krečani Drago Turbić, Josip Semunović iz Kolona, Božo Tomić iz Ljubača i drugi pripadnici Osme lovačke pukovnije iz Ljepunice, Lipnice, Brešaka i Bistarca. Nas iz "dačke grupe" nije saslušavao, a što bi s nama bilo možemo samo pretpostaviti!?

Nakon dva dana našeg dolaska u logor Prečko, počela je dolaziti rodbina na nasip s istočne strane logora. Prebacivali su hranu u papirnatim vrećama od cementa preko žice. Komanda je logora ispočetka dopuštala takav način komuniciranja, a onda su organizirali nekoliko zarobljenika s bijelim trakama oko ruke, da prikupe pakete i razdijele po barakama. Kada je uveden taj način komuniciranja, više se nije smjelo okupljati i približavati žici. No, ipak su zarobljenici odlazili nešto dalje od žice na viđenje s rodbinom. Jednoga dana neki nadobudni stražar sa stražarske kule rafalom iz strojnice "pokosio" je zarobljenike uz žicu i građane s onu stranu žice na nasipu. To je bio strašan masakr. Ostalo je da leži preko dvadeset zarobljenika, nešto ranjenih nešto mrtvih, a koliko je građana nastradalo nismo mogli saznati. Mi koji smo radili u ambulanti, prenosili smo nastradale zarobljenike pred ambulantu gdje je bio napravljen provizorni operacijski stol, a ljekari-zarobljenici su obrađivali ranjenike kako su znali i umjeli. Mnogi su podlegli ranama.

Jednog dana na nasipu se je pojavila i moja sestra Matilda koja se vratila iz Klagensfurta. Tu je bio i Živković sa Krojčice, bivši golman

kreškanskog Željezničara, a kasnije tuzlanske Slobode. On danas živi u Mošćeničkoj Dragi i želi mi svjedočiti o križnom putu.

U utorak 2. svibnja 1945. rano ujutro, počeli su formirati kolonu za pokret iz logora Prečko. Našu "dačku grupu" tokom dana su dva puta uvrštavali u kolonu i dva puta je vraćali u barake. Tek treći put, na inzistiranje komesara logora, ostavili su nas u koloni za pokret. Navečer oko osam sati, kolona je sa oko 2.500 zarobljenika krenula iz logora Prečko preko trešnjevackog placa, Savskom i Mihano-vicevom ulicom, ka Glavnom kolodvoru. Mislimo da smo da idemo na ukrcavanje u vlak na kolodvor. Međutim, produžili smo kroz Draškovićevo, Vlašku i Maksimirska ulicu u pravcu Dugog Sela. Dok smo prolazili kroz Trešnjevku "Zagrepčani" su nas napadali, čak su nas na jednom mjestu zalili vodom. Bio je mrak i nije bilo puno prolaznika. Kroz Zagreb je bila druga slika. Tamo smo kriomice dobijali kukuružnjak, suho voće, čak je jedna majka našeg kolege u Dubravi iznijela kantu s mlijekom. Stražari su branili, ali vještici Zagrepčani su u prolazu proturali krajnjim zarobljenicima, a ovi su dalje dijelili u svom redu. Cijelu noć smo pješačili i u zoru stigli na mjesto gdje je bio jedan stari logor ograđen žicom. Tu smo predani ležeci jedan na drugome. Od hrane nismo ništa dobili.

U logoru, pored jedne barake, nije bilo velikog prostora u krugu. Zato nismo svi mogli leći na zemlju. Bolesne i iznemogle plegli smo, a mi koji smo bili zdravi, naizmjenično smo stajali i sjedili. U jednom trenutku prišla su dva komesara s isukanim pištoljima i, izravnim hitcima u glavu, usmrtili par bolesnika, govoreći da nam smetaju u normalnom kretanju kolone. Naredili su nam da ih izbacimo preko žice u travu, kako bi im imali prostora za odmaranje. Taj mi je prizor ostao dugo u sjećanju pa i sada mi nekad dođe u snu jer sam bio prisiljen da cijeli dan presjedim pored lokve krvi jednog ustrijeljenog zarobljenika. Kada sam to ispričao mojoj pokojnoj mami, ona se je zavjetovala i svake godine je dala sv. misu zadužnicu za 30. svibnja.

Navečer smo krenuli u smijeru Ivanić Kloštra. Počela je padati kiša. Stražari su za sebe u selu rekvirirali kola i konje kako bi savladali blatnjavu cestu preko Moslavine. Komesari su jahali na konjima.

U šumama Moslavine zatekao nas je pljusak, pravi prolom oblaka, sva pogodnost za našu likvidaciju. Od svih dana u zarobljeništvu

ovaj je bio najteži i bio sam najbliže masovnoj likvidaciji. Opstati u koloni mogao si jedino ako savladaš sve teškoće, prolom oblaka, blato, tamu i abnormalnu brzinu kretanja. Morali smo se kretati po blatu i vodi brzinom kako su se kretali komesari jašući na konjima, na čelu kolone. Ko je zaostao, ostao je zauvijek u šumama Moslavine. Na cesti između Kloštra i Čazme ja sam dva-tri puta padao u blato i uz pomoć kolega iz derventske grupe izvlačio se da ne zaostanem. S nadnaravnom snagom i željom za opstanak, uz glasnu molitvu "Zdravo Marijo", kretali smo se u čelnoj grupi gdje je bila najmanja opasnost za likvidaciju. U zoru smo ugledali tornjeve crkve na uzvišici. To je bila Čazma. Odahnuli smo kao da smo ugledali oazu u sred pustinje. Međutim, prevarili smo se, Komesari i stražari postajali su sve okrutniji bez obzira na naseljena mjesta kroz koja smo se kretali u smijeru Bjelovara.

Taj dan bio je četvrtak 31. svibanj 1945. Tjelovo (Brašančevo). U selima su bile procesije. Komesari su vjernike iz procesija rastjerivali, a narod se je povlačio u crkve. U jednom selu, koristeći gužvu oko rasturanja procesije, nekoliko domobrana pokušalo je pobjeći kroz seoska dvorišta. Bili su odmah jakom strojničkom vatrom likvidirani. Pokušaj bijega još je više razjario komesare, koji su ubijali ako si samo malo zaostao iz svog reda.

Narod nas je dočekao s kruhom. To je bio bijeli kruh narezan na velike šnite koje su građani bacali kroz prozor u kolonu ili, zaklonjeni u dvorištu, preko kapija. Stražari su bili bijesni, ali ništa nisu mogli učiniti. Sav bijes ispoljavali su na nama. Ako su vidili da si pokupio kruh odmah bi te izvodili iz kolone i prebacili u kažnjeničku skupine na kraju kolone, gdje je bilo malo šanse da živ stigne do Bjelovara.

Pred Bjelovarom ponavljalo se je isto kao pred Mariborom s tim što ovdje nisu bili prisutni Rusi i Bugari. Kada smo stigli u Bjelovar morali smo sagnuti glave i buljiti u zemlju, a stražari su s dugim motkama udarali po leđima.

U centru Bjelovara smo morali sjediti na ulici po osam u redu, sagnute glave i naglas govoriti odnosno neprestano ponavljati: "Izdao sam narod, kvivling sam". Mnogi nisu mogli zapamtiti i izgovarati "kvivling sam", zato su dobivali po vratu motkom debelom kao ruka. Konačno smo ušli u logor na brijegu iznad Bjelovara. U logoru su bili stacionirani zarobljenici jedne velike Njemačke ratne jedinice.

Oni su u logoru bili organizirani na čelu s podoficirima i oficirima. Vodili su kuhinju i redovito smo dobijali sve obroke. Među nama je bilo dosta oboljelih od dizenterije i od trbušnog tifusa. Tifusari su bili smješteni u logorsku ambulantu, a zahvaljujući Nijemcima i njihovoj disciplini i organiziranosti, bolest se nije širila već suzbijala.

(nastavit će se)

PROSLAVA SV. NIKOLE TAVELIĆA U KRIŽANIMA

Providnost Božja odredila je časnom Franjevačkom redu jednu ulogu, i to - kako nas povijest uči - ulogu vidnu i častnu na svim terenima. Na ovom našem zemljištu koje se smatra raskrižjem dvaju svjetova, međom dviju kultura, odredila je Božja dobrotocima franjevcima također vrlo častnu misiju: da prošire i učvrste vjeru u našem narodu, i tako prido-nesu golem udio u privođenju hrvatskog naroda kršćanskoj, zapadno-europskoj kulturi. Zato i blagodat što se Gospodin udostojao mučenika, diku hrvatskih franjevaca, Nikolu Tavelića uzdignuti na čast oltara, jest blagodat čitavog našeg naroda. On je "naše gore list", sin Krešimirova Šibenika. Resile su ga mnoge kreposti. Njegovo srce izgaralo je od žarke ljubavi prema Bogu. Žarko je želio da i drugi ljudi spoznaju i ljube pravoga Boga. Zato se posvetio misionarskom, apostolskom radu.

Najprije je došao među svoje sunarodnjake u našu Bosnu, gdje se tada širilo bogumilsko krivovjerje. Tu je punih 12 godina propovijedao Evanđelje Kristovo i spasavao zalutale duše. Kasnije je, zajedno s još trojicom franjevaca, otišao u Palestinu da i Arapima propovijeda Kristovu nauku. I godine 1391. (14. studenoga) sva četvorica podnijela su, nakon strahovitih muka, mučeničku smrt za Krista.

Sv. Nikola Tavelić bio je i razlogom što se vjerni puk Božji okupio u našoj filijali Križanima, čija je kapelica posvećena tom našem prvom hrvatskom kanoniziranom svecu. Ove godine blagdan sv. Nikole Tavelića dolazio je petkom, a mi smo njegovo slavlje prebacili na nedjelju. Za taj blagdan pripravljali smo se i trodnevnicom. Na sam dan proslave toga blagdana kapelica u Križanima bila je pretijesna za mnoštvo vjernika koje je došlo slaviti Boga i moliti za zagovor i pomoć sv. Nikole.

U svojoj propovijedi fra Mato je naglasio kako svi mi možemo biti mučenici, i to na drugi, lakši način. Svatko od nas, dok je na zemlji, ima svojih muka, svojih križeva, svih nevolja. Ove naše muke, dakako, mnogo zaostaju za mukama svetih mučenika. Ali ako ih strpljivo podnosimo za ljubav Božju, i mi na neki način postajemo mučenici, i bit ćemo dionici nagrade mučenika na drugom svijetu... Konačno, i samo vršenje kršćanskih dužnosti može se nazvati nekom vrstom mučeništva. Mi možemo i moramo svoju vjernost Kristu zasvjedočiti pravim kršćanskim životom, revnim vršenjem kršćanskih dužnosti. Ovo mučeništvo nije mučeništvo jednoga dana ili časa, nego je to mučeništvo cijelog života.

A kako bi misno slavlje bilo začinjeno i lijepom pjesmom pobrinuo se naš župni zbor. Nakon misnoga slavlja domaći mještani iz Križana i Kolovrata priredili su malu zakusku, pa smo tako euharistijsku gozbu nastavili gozdom ljubavi.

Dao Bog po zagovoru sv. Nikole Tavelića našem hrvatskom narodu jaku, živu vjeru i žarku ljubav prema Isusu. Ona se možemo nadati da će ovakvih slavlja biti još mnogo, i da ćemo jednom i mi biti dionici one slave koju sv. Nikola već uživa na nebesima.

M. O.

SVETA BARBARA, ZAŠTITNICA RUDARA

Slavi se 4. prosinca.

Ime joj nalazimo u rimskom kalendarju. Predaja kaže da je bila plemenita i lijepa djevojka iz Nikomedije. Da bi je zaštitio od nasrtljivih prosaca, otac Dioskur ju je zatvorio u utvrdi. Nakon očeva povratka s jednog putovanja kćerka mu je priznala da je postala KRŠĆANKA. Razjaren, Dioskur ju je predao upravitelju, koji ju je mučio, a zatim joj je sam Dioskur odsjekao glavu, nakon čega je pao ošinut gromom.

Sveta Barbara štiti od groma i požara, ZAŠTITNICA JE RUDARA, pirotehničara i artiljeraca, općenito svih onih koji su u dodiru s vatrom.

Nekada, ne tako davno, i u Tuzli su rudari slavili svetu Barbaru, kao svoju zaštitnicu.

SLOVO O USORI

Kada čovjek pogleda sa sivačkog brežuljka na kojemu stoji crkva sv. Ante i vidi pitomi krajolik kojim vijuga rijeka Usora, teško može i zamisliti da ovaj prelijepi, skoro nježni, komad zemlje krije u sebi bogatu i daleku prošlost, Feniksovu sadašnjost, a budućnost...

Usprkos nedaćama, Usora je oduvijek bila hrvatska, u jednom vremenu gotovo zaboravljena, a toliko puta nijekana, osporavana i poništavana. Povijesni izvori nam kažu da je ugarsko-hrvatski kralj Andrija II. darovao Usoru 1225. godine nadbiskupu Ugrinu. U vrijeme vladavine bosanskoga bana i kralja Stjepana Tvrtka I. od 1355. do 1391. banovina Usora se prostirala na prostorima današnjih općina (gradova) Tešnja, Teslića, Doboja,

Dervente, Odžaka, Maglaja, Žepča, Gradačca, Bosanskog Broda, Orašja i Brčkog.

U djelu Bosna i Hercegovina u geopolitičkom pogledu prof. Filip Lukas kaže:

“Usora se pak prostirala s obiju strana Donje i Srednje Bosne, njezina lijevog pritoka Usore i savskoga desnog pritoka Ukrine, pa Donje Spreče i Save”.

Današnjim pučanima Usore ostalo je u zadaću prvo afirmirati ime Usora, što se i čini početkom devedesetih, a zatim oružjem ga braniti.

Podsjetimo se: Srednjovjekovna banovina Usora gubi svoju samostalnost upadom turske vojske pod Husrev-begom koja zauzima Dobor i Brod. Otada, Usora dijeli sudbinu ostalih dijelova Otomanskog carstva, poglavito sudbinu Soli uz čije se ime često spominje jer, mada zasebne oblasti, Usora i Soli imali su, uz male izuzetke, zajedničku prošlost.

Danas, Hrvati Usore naseljeni su uz lijevu i desnu stranu donjeg dijela rijeke Usore i, premda su oduvijek činili kompaktnu etničku cjelinu, nakon 45. bili su podijeljeni u tri općine tako da niti u jednoj nisu prelazili 18% ukupne populacije. Svugdje su bili manjina.

Ovo cijepanje rezultiralo je nedovoljnom prisutnošću Hrvata u gospodarstvu i politici navedenih općina. - Trbuhom za kruhom - Hrvati iz Usore su odlazili na sezonske radove u Posavinu i Vojvodinu, a od 1965. evidentan je masovan odlazak na rad u zemlje Zapadne Europe. (Preko 1.000 radnika, Hrvata iz Usore, danas je uposleno u pomenutim zemljama, a mnogi od njih su stekli nemalu imovinu. Početak rata u Usori vezan je za srpsku okupaciju Doboja, 3. svibnja 1992. HDZ već 15. svibnja utemeljuje HVO Usora kao privremenu upravnu i izvršnu vlast na

prostoru na kojemu, uglavnom, žive Hrvati. Objedinjavanjem dotadašnjih postrojbi nastaje 110. brigada HVO Usora, prva postrojba tog ranga u ovom dijelu Bosne. Još u siječnju 1992. godine postavljena su prve crte obrane prema agresoru koje su pomicanje tijekom rata samo u našu korist.

Jesenji pogled na Usoru

Usora je obranena zahvaljujući prije svega neustrašivim braniteljima i uz velike žrtve. (Preko 100 bojovnika je poginulo, a više od 450 ih je ranjeno od kojih su mnog teški invalidi.) U obrani su sudjelovali svi kojima to zdravlje i uzrast dopušta, bez obzira na spol, starost i status.

Malo bolji obiteljski dom

Ovdje moram istaći i dboru suradnju, međusobno uvažavanje i razumijevanje dvaju naroda na ovom prostoru (hrvatskog i bošnjačkog) te njihovih rukovodstava. Postrojbe 110. brigade HVO Usora izbacile su iz stroja najelitnije dijelove neprijateljskih snaga. uništile na desetine tenkova i oklopnih

Istina o nama obišla je svijet

vozila, zarobila nekoliko tenkova, oborile neprijateljski helikopter... Braneći svoju slobodu i opstojnost branili su i susjede muslimane, osobito prve dvije godine rata dok i sami nisu ojačali.

Braneći svoju slobodu i opstojnost branili su i susjede muslimane, osobito prve dvije godine rata dok i sami nisu ojačali. Sjetimo se kraja devedeset prve i početka devedeset druge: - Krijući se od policije, UDB-e i KOS-a usorski Hrvati su kupovali i donosili oružje, lijekove i opremu iz RH u kojoj je već bjesnio rat, a nekako u to vrijeme, znamo dobro tko je rekao: - Ovo nije naš rat.

Trinaest mjeseci Usora je bila u potpunoj blokadi, bez struje i veza sa svijetom, osim mobitela, pa ipak njeni bojovnici nisu prepustili agresoru niti pedelj svoje zemlje. Posebna je vrijednost u činjenici da je ovdje izbjegnuto hrvatsko-bošnjački sukob. To nije rezultat samo okolnosti nego i mudrosti i trezvenosti naroda i rukovodstva, jer su umanjene ljudske žrtve sa obje strane.

U ratu nisu samo obranjeni životi i imovina. Burna vremena koja su iza nas ujedinila su sve Hrvate Usore, objedinivši teritorije do tada politički i gospodarstveno podijeljene. Na ovim prostorima živjele su samo 4 župe: Sivša, Žabljak, Jelah, Ularice, 13.554 katolika uglavnom Hrvata. (Podatak uzet iz POVIJEST KATOLIČKE CRKVE U BIH A POGlavITO U USORI I ŽEPČU autora mr. Ante Augustinovića.) Pridodamo li k tomu i ne mali broj koji je teritorijalno vezan za Usoru, a pripadao je župi Doboj, onda vidimo o koliko se usorskih Hrvata govori.

Od početka rata funkcionira politička vlast oličena najprije u HVO Usora, a danas u Općinsko vijeće Usora. Budući da su dotadašnje vlasti posve zakazale i izgubile se u novonastaloj situaciji, Hrvati Usore organiziraju vlastitu upravu, čvrsto odlučivši da je nikada ne predaju drugima.

Organiziran je gotovo cjelokupni život. Osim malog prekida, funkcionira osnovno i srednje obrazovanje; ratna ambulanta prerasla je moderan DOM ZDRAVLJA koji je u studenom '97. i svečano otvoren; svo vrijeme rata djeluje HR HB radio-postaja Usora koja danas emitira osam sati svog programa; u vrijeme rata izlazi list OV Usora koji je prvo ratno glasilo u Središnjoj Bosni; osnovnu školu koja nosi ime fra Ivana Frane Jukića te srednju Stjepana Radića pohađa oko tisuću učenika; 16. kolovoza 1995. u Usori je

otvorena i puštena u promet novosag-rađena pošta s ATC od 480 brojeva. Uz nju su vezane i ispostave pošte u Alibegovcima, Sivši, Jelah-polju i Žabljaku.

U okviru OV Usora postoji i Odjel za obranu i Odjel za unutarnje poslove (policajska postaja) koji su vezani za odgovarajuće odjele u Žepču, a u okviru resornih ministarstava HR HB Mostar, te Porezna uprava, Općinski sud za prekršaje, služba Zavoda za platni promet i druge potrebite ustanove.

U Usori djeluje HKD “Napredak”, podružnica Usora, koji je nositelj kulturnih zbivanja ovog kraja, a u sklopu kojega rade KUD-ovi koji nastupaju i izvan Usore.

Usorani su organizirani u 4 župe (Sivša, Žabljak, Jelah, Ularice). Uloga crkve, osobito franjevac, ovdje je oduvijek bila značajna, a posebice se očitovala u ratu u kojemu je svećenstvo odigralo veliku ulogu, dajući snagu narodu da ustraje u vjeri u bolju budućnost. Župni Caritas djeluje tijekom rata te su, bez pretjerivanja, spriječili bukvalnu glad. Ovdje moram istaći da su pomagali sve ljude neovisno o nacionalnoj i vjerskoj pripadnosti.

Gospodarstvo na ovom području poseban je problem. Ranije spomenuti položaj Hrvata u bivšim općinama Tešanj i Doboj rezultiralo je nepostojanjem gotovo niti jednog većeg privrednog objekta u Usori. Ako je u vrijeme rata privređivanje bilo u drugom planu, u zadnje vrijeme njegova uloga raste i predstoji već započeta borba za ulaganja koja su i jedna od pretpostavki za opstojnost političke autonomije, a i općine.

Materijalnu osnovu također postoji. Hrvati Usore nisu siromašni u što se može uvjeriti

Naši su korijeni nama hranjeni

svatko tko dođe ili prođe ovaj prekrasni kraj. Potencijal je uglavnom u poljodjelstvu, preradi drveta, stočarstvu i privatnom poduzetništvu koje je i do sada veoma respektabilno. Ipak, najveće bogatstvo Usore jest njezin vrijedni, radini i inteligentni čovjek. Posebna pogodnost je 1.000 uposlenih u inozemstvu čiji bi kapital mogao biti početni zamajac.

Ne treba dvojiti da će ljudi koji su među prvima ustali u svoju obranu, i obranu BiH, koji su stvorili jednu od najačih postrojbi u BiH, koji su znali organizirati život i u najkriznijim trenucima blokade i ratnih stradanja, koji su stvorili svoju policiju, škole, zdravstvo, promet, telekomunikacije, radio,

novine i općinu, koji su u ratu napisali i objavili tri knjige, koji su umjeli uzbjeći zamki hrvatsko-bošnjačkog sukoba, znati organizirati svoj život u miru.

Tko zna u kakvim su uvjetima radili ovi ljudi začudit će se i zapitati: - Odakle uvijek nova snaga?

Odgovor je jednostavan:

Popnite se na ma koji brežuljak i pogledajte ljepotu usorske doline i bit će vam jasno zašto pjesnik u srpnju '92. napisao:

Usoro teći,
svima dolje reci,
ostajemo ovdje gdje su naši preci.

Ivica Budulica - STRIKAN

USORA SE OBNAVLJA

NOVOIZGRAĐENI DOM ZDRAVLJA

Božo Ljubić, ministar zdravstva Vlade Federacije BiH, simboličnim presijecanjem vrpce, svečano je 20. studenog 1997. godine, pustio u rad novoizgrađeni Dom zdravlja u Usori, te nove prostorije gdje je privremeno smješteno sjedište OV-a Usora.

Uz bogat kulturno-umjetnički program svečanost u povodu najveće usorske pobjede u miru, započela je himnom Lijepa naša, nakon koje je minutom šutnje odana dužna počast svim palim hrvatskim braniteljima.

Mnogobrojne uzvanike od kojih su, između ostalih, bili i Krešimir Zubak, član predsjedništva Bosne i Hercegovine, ministri Nikola Antunović, Damir Ljubić i Jozo Leutar, Goran Magaš izaslanik Vladimira Šoljića, predsjednika Federacije Bosne i Hercegovine, Miljenko Kovačac ministar savjetnik Veleposlanstva Republike Hrvatske u Bosni i Hercegovini, predsjednici Županijskih odbora Hrvatske demokratske zajednice, HVO, te mnoge druge, pozdravio je Franjo Bratić, predsjednik Općinskog vijeća općine Usora.

“Ratovali smo i gradili, uvjereni da ćemo u ovoj borbi istrajati i da ćemo zemlju svojim unucima sačuvati. Danas smo ovdje da obilježimo još jednu pobjedu hrvatskog naroda. Završili smo ovo zdanje na korist našem narodu, uz pomoć brojnih prijatelja Usore”, kazao je između ostalog, gospodin Franjo Bratić. Čestitajući na izgradnji objekta Doma zdravlja, ministar zdravstva Božo Ljubić je rekao: “I u miru pokazali ste i upornost i mudrost, i znajte da niste sami.

Za Usoru se isplati boriti i ovdje treba ostati. Usora je ovih dana u žiži političkih rasprava zbog formiranja nove općine.

Ovaj proces nije doveden do kraja u prvom redu zbog nerazumijevanja vaših susjeda.

Vi imate sve što jedna općina treba imati, bez obzira da li je netko priznaje ili ne, ali sam siguran da ćemo svi skupa taj proces formalno vrlo skoro dovesti do kraja”, je gospodin Ljubić.

Dom zdravlja Usora i privremeno sjedište Općinskog vijeća Usora blagoslovio je fra

Mladen Jozić, župnik župe Sivša.

“Izgradnja Doma zdravlja površine 840 četvornih metara, korisnog stambenog prostora koštala je preko 600 tisuća njemačkih maraka, a prva inicijalna sredstva pristigla su iz Zavoda zdravstvenog osiguranja i zapošljavanja Herceg-Bosne.

Izradnju su pomogli i brojni prijatelji i donatori iz cijele Europe, poglavito iz Italije. Da bi se postigla puna primarna zdravstvena zaštita, u čiju je namjenu Dom i izgrađen, potrebno je osigurati još sredstva, kako bi se kompletirao laboratorij, stomatološka i ginekološka ordinacija, te priskrbili brojni drugi instrumenti i medicinska pomagla neophodna u suvremenom liječenju pučanstva”, ističu čelni ljudi Doma zdravlja Usora.

U mreži primarne zaštite u okviru Doma zdravlja Usora rade i područne ambulante u usorskim selima.

BORO JELIĆ

Vjerojatno da i nema čovjeka koji se svoj čitav život s nečim ili nekim ne "nadurava". To je po svoj prilici zbog toga što nitko neće prihvatiti realnost patnji i radosti, pa sve što se čini redovito nije plod potreba ili zato što to tako mora biti. Uglavnom se radi o tvrdoglavosti, bolje rečeno o "principijelnim" postupcima, odnosno osobnim "principima". Značajno je i to da se ta "principijelnost" uvijek primjenjuje prema drugima, a samoprincipijelnosti skoro da i nema. To je pravilo od kojega se ni danas ne odvajamo pa se i u ova teška vremena opstanka uopće, stalno međusobno "naduravamo".

Kada je nedavno naš predsjednik Federacije svečano označio početak rada hidroelektrane "MOSTAR", gledajući to na HRT-u nisam mogao da ne zavapim: "Nemoj se Vladimire "naduravati", živ bio! Ne pritišći ništa, jer sve što ti "svečano pritisneš" ubrzo prestaje funkcionirati. Pusti to nekome drugome, recimo Nevenu, možda bude bolje sreće?"

Na ovu sam temu nešto već pisao, ali moram opet. Iz "principijelnih" razloga. Nije to baš tako strašno što nam "svečano pritisnuše" prekidač za isključenje tri programa Hrvatske radiotelevizije. Može se i bez toga. Ali, ljude bole "principi". Nasuprot anketama medije po kojima je tako i trebalo postupiti (jer nije pribavljena formalna dozvola za rad), po mojoj anketi su građani, (seljake nisam anketirao) ogorčeni bez obzira na narodnost, vjeroispovijest, političku pripadnost, spol ili uzrast. VEĆINI OD NJIH NEDOSTAJE HRT! Djeci HUGO, SPAS 911 i crtići, muškarcima ŠPORT, DOSIJE X, PSI FAKTOR i KAUBOJCI, a kućanicama ACAPULKO DUŠOM I TIJELOM, BEVERLY HILLS, MERLOSE PLACE, BEZ BANANA, SANTA BARBARA, BRAČNE VODE, KRIVNJA, MURPHY BROWN, CHICAGO HOPE, POTPUNI STRANCI, KUĆICE U CVIJEĆU, KLIJENT i ostale sapunice. Nakon intervencije HDZ i čelnika hrvatskog naroda u BiH i Federaciji, pustili su nam satelitski program koji je kraći i traje samo nekoliko sati. Bez sapunica. U sebi velim: "dosta je i ovo naspram broja Hrvata. Možda je čak i previše jer programa je 25%, a Hrvata daleko manje". Nešto se slično smijera i u Zenici, no tamo je HDZ nešto "principijelniji". Prijeti kako će organizirati javne prosvjede protiv toga. U nas je proces završen. Ako se budemo bunili, možda sa elektronskim medijima, kako se to sada popularno kaže, prođemo kao naša djeca u osmogodišnjim školama sa književnosti. Djeca dobila zadaću da pročitaju lekturu. Od osamnaest djela, autori su jedan Hrvat i jedan polovični Srbin. Ja odmah izračunao da je to po 5,555555%. Gore nego 25% tv-programa. Bolje je bez "principa" koji se, eto, i u književnosti primjenjuju.

"Principijelno" je valjda i to što "Večernji list" ne možemo uvijek kupiti na kioscima u Tuzli. Ovisi o tome objavljuje li intewiev sa Gojkom Šuškom u kojem se on ponekada "zaleti" pa Hrvate u BiH hoće braniti i

NIT' BI DOSTA, NIT' OSTA

oružjem, kao što je to bilo u broju od petka 7. studenog. Ali, zato, iz opet "principijelnih" ganjanja demokracije možete kupiti list koji izdaju hrvatski anarhisti, heretici i protestanti koji pljuke po legalno izabranom predsjedniku i vlasti u Hrvatskoj. Ne znam da li se iz istih razloga raspao elektroenergetski sustav 29. i 30. listopada pa nismo mogli gledati utakmicu između Hrvatske i Ukrajine? I mene je to iznenadilo, jer i ja ganjam "principe". Sličilo mi je na vremena kada i "Glas koncila" nismo mogli javno kupiti i čitati. Ipak, mislim da to nije zbog hrvatskog ministra obrane i njemu sličnih, nego opet zbog HRT-a. Zbog programa koji se objavljuje petkom u novinama. Narod se snašao pa gleda što hoće. Mnoge sam vidio kako kupuju nove antene, hodaju kao mjesečari po krovovima i terasama, više sa balkona ne bi li što god na televizoru uhvatili. Uglavnom su to muševci koje su žene natjerale da traže sapunice. Ne smeta im što bi im po sobama i vrag polomio noge od silnih antena, kablova i drugih prislusnih uređaja. Čujem za jednog koji se skoro smrznuo na terasi. Našao čovjek sliku, a žena više "ne mrđaj dok ne završi ACAPULCO!". No, mislim da je od svih recepata za prijem tv-signal, najbolji onaj koji rabe konobari. Odnese kući kolica za posluživanje, stave na njih televizor, i vozažu od sobe do sobe dok ne nađu HRT. Problem nastaje jedino ako se signal nađe pod krevetom. Tada valja leći na pod. Što se mene tiče ne bi mi to predstavljalo veliki problem. Pod krevetom sam, naime, nekada čitao "Gričku vješticu" kada mi je to mati branila. Zbog "principa".

Šalu na stranu, radi se o vrlo ozbiljnim pitanjima. Kao što su pravovremeno, objektivno i istinito informiranje. Jer, kako bismo, inače, saznali da su Sporazum o posebnim odnosima koji je predložila Hrvatska vlada, u potpunosti prihvatila dva od tri člana Predsjedništva BiH. Zubak i Krajišnik. A, osim toga ne traže baš svi da gledaju HRT. Neki, iako nisu konstitutivni hoće gledati i RTV Beograd. A, kada je već u pitanju "principijelnost", bilo bi zaista do kraja "principijelno" da oni, kojima se HRT i VEČERNJAK ne dopadaju ili, pak, smatraju da je na osamnaest književnika dosta jedan hrvatski, prestanu jesti, piti i pušiti hrvatsko, odijevati i obuhvati hrvatsko, voziti se i liječiti

hrvatskim, kupati se u hrvatskom, i ići u Europu preko Save. Jer, ima i drugih rijeka. Za takvo što bi se onda moglo reći da predstavlja samoprincipijelnost, iako nije besplatna.

Na sreću, nismo sami "principijelni". Nekima, kao Clintonu, tek kada ugrade slušni aparat, padne na pamet da budu samoprincipijelni. Pojavio mu se sluh pa jednu malu zemljicu pustio da se konačno sama za sebe pobrine. Tako je bar prema Hrvatskoj stekao sluh. A, kada je BiH u pitanju on bi također nešto da načini, ali ne može sam. Njegovi i dalje prolaze kroz crvena svjetla na semaforima, dok Bosanci disciplinirano čekaju na zeleno, bunio se Filipović ili ne. I Frowick nastavio "principijelnu" rabotu, za njega nije uopće važno koliko je birača glasovalo na izborima u Republici Srpskoj. Važno je da je makar jedan glasao za predsjednicu. Tako nije bilo u Mostaru. Tamo su svi morali glasovati.

Ima, svakako i onih koji bi stvarno htjeli biti principijelni, a ne smiju. Što li bi im se sve dogodilo da kao Francuska ne prihvate Povelju o manjinskim pravima u Vijeću Europe, ili Engleska zajedničku monetu EURO u Europskoj uniji? U Hrvatskoj bi, na primjer, odmah skočila na noge oporba ili Forum 21 na čelu s Mirkom Galićem. Pitam se tko bi skakao u Americi. Tamo oporbe nema, jer su republikanci izgubivši, izbore svomemu demokratskom predsjedniku odmah poručili: "Čestitamo Vam na pobjedi. Vi ste od danas i naš predsjednik. Pomoći ćemo Vam da sve što uradite bude na dobrobit američkog naroda!"

Na kraju, htjeli mi to ili ne, uvijek će biti "principijelnih" i principijelnih. Možda Westendorp doista do kraja bude principijelan pa sam odlučio o izgledu BH putovnice, zastave i himne. A, kada je u pitanju prijem signala HTV imam jedan savjet. Nazovite 00385 1 6163930 i dobit ćete potpune informacije o svemu. Reći će vam da je HTV počela emitiranje svih svojih programa putem satelita HOT BIRD. Saznati ćete da morate kupiti satelitski prijemnik u digitalnoj tehnici, i satelitsku antenu, ako ju već nemate od prije. To će vas doći nešto više od tisuću njemačkih maraka. Odlučite se - KRUGA ili IGARA! Ako se odlučite samo za ovo prvo, onda vam jedino preostaje da utemeljite Vijeće stranaca, po uzoru na njemačku pokrajinu Hessen. Možda tada nešto na TV PRAVIMA (IGRAMA), kako to kaže Zubak, ušćarite. Možete, naravno, i otići. Ne morate ni daleko od svojih ognjišta. U Derventu, na primjer, ili Doboj. Tamo možete gledati HRT, pa čak i TV-TPK. Ali, bi od svega bilo pošteno da ti, tuzlanski hrvatski puče, budeš malo principijelniji. Kako god si gromoglasno pljeskao svom načelniku općine na PRVOM FESTIVALU HRVATSKE TAMBURAŠKE GLAZBE U FEDERACIJI BiH, tako i trpi. Od veleposlanika Hrvatske očekuj taman onoliko, sa koliko si ga oduševljenja na tom istom FESTIVALU pozdravio!

MOTRITELJ

Prvi festival Hrvatske tamburaške glazbe u Federaciji Bosne i Hercegovine održan je u Narodnom kazalištu u Tuzli, 22. studenog 1997., u prepunoj dvorani ljubitelja tamburice, te osoba iz javnog, kulturnog, vjerskog i političkog života Tuzlansko-podrinjske županije i gostiju iz Bosne i Hercegovine i Hrvatske.

Nazočni su bili; gospoda:

Darinko Bago, veleposlanik Republike Hrvatske u BiH, Ante Beljo, ravnatelj Hrvatske matice iseljenika, Željko Pehar, konzul-savjetnik u Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Tuzli, Miroslav Šilić, ravnatelj Hrvatske matice iseljenika u F BiH, Ivo Andrić-Lužanjski, predsjednik Županijskog odbora HDZ, Ivo Divković, predsjedavajući Općinskog vijeća općine Tuzla, Ivica Marinović, predsjednik Općinskog odbora HDZ, gvardijan fra Petar Matanović, Julije Njikoš i Frano Dragun, predstavnici Festivala hrvatske tamburaške glazbe iz Osijeka, Stjepan Sremac, direktor ansambla narodnih pjesama i plesova "LADO" iz Zagreba, Dragan Šimović, voditelj Hrvatske kulturne zajednice u F BiH i mnogi drugi koje nismo naveli.

Pri najavi gvardijana fra Petra Matanovića i načelnika mr. Selima Bešlagića, publika je burnim aplauzom pozdravila njihovu nazočnost. Voditelji nisu zapazili da nije nazočan mr. SELIM BEŠLAGIĆ, načelnik, te ga je publika pozdravila burnim aplauzom, jer on slovi kao čovjek koji je za pluralizam i multietničku Bosnu i Hercegovinu. Svojim nedolaskom je ipak pokazao da nije zaslužio taj veliki pljesak nazočne publike. Pretpostavljamo da nije došao jer je cijela priredba bila u znaku hrvatskog naroda. Slično su se pokazali dužnosnici Kantona i druga rukovodstva iz reda Bošnjackog naroda. To je bilo i za očekivati, nakon zadnje akcije predsjednika Kantona u svezi s zatvaranjem releja na Majeveci.

Pred početak koncerta dobili smo brzojave gospode Krešimira Zubka, člana predsjedništva BiH, Vladimira Šoljića, predsjednika Federacije Bosne i Hercegovine, Jadranka Prlića, ministra vanjskih poslova i

PRVI FESTIVAL HRVATSKE TAMBURAŠKE GLAZBE U FEDERACIJI BiH

TUZLA JE BILA DOMAĆIN PRVOG FESTIVALA HRVATSKE TAMBURAŠKE GLAZBE. GRAD, U KOJEM OD DAVNINA ŽIVE HRVATI KOJI NIKADA NISU PRESTALI NJEGOVATI HRVATSKU TRADICIJU, HRVATSKE OBIČAJE, HRVATSKU GLAZBU. ČULE SU SE PJESME KOJE SMO UČILI PJEVATI OD NAŠIH OČEVA I MAJKI, NEKAD POTAJNO, A DANAS JAVNO I SLOBODNO.

Ugledni gosti

Dok zvone tambure publika je zadovoljna...

Bože Rajića, predsjednika HDZ BiH kao i prof. dr. Franje Topića, predsjednika HKD "Napredak", Sarajevo u kojima je, uz njihove pozdrave i čestitke Prvom festivalu hrvatske

tamburaške glazbe, izraženo žaljenje što su bili spriječeni svojim službenim obvezama doći večeras u Tuzlu.

Zahvalnice su dodijelili predsjednik Društva Hrvatski dom i ravnatelj Hrvatske matice iseljenika

Sudjelovali su
 * Tamburaški sastav "LOLE OD MOSTARA" - Mostar
 * HKC "LAŠVANSKE TAMBURICE" - Nova Bila

* Tamburaški sastav "SENJO" - HK "NAPREDAK" - Kreševo
 * Tamburaški sastav HKD "NAPREDAK" - Novi Travnik
 * Tamburaški sastav HKD "NAPREDAK" - Drvar

* Mandolinski orkestar i Mješoviti pjevački zbor HKD "NAPREDAK" - Novo Sarajevo
 * Tamburaški orkestar Športskog društva "SLOBODA-MEDIFARM" - Tuzla
 * Tamburaški orkestar HKD "NAPREDAK" - Tuzla i Djevojački pjevački zbor Hrvatskog kluba "IVAN MAŽURANIĆ" - Tuzla

Organizatori ovog Prvog festivala su bili:
 HRVATSKA MATICA ISELJENIKA RH
 HRVATSKA MATICA ISELJENIKA U F BiH
 HRVATSKA KULTURNA ZAJEDNICA U F BiH
 DRUŠTVO "HRVATSKI DOM" - TUZLA
 GENERALNI KONZULAT RH U TUZLI

Suorganizatori su bili:
 HRVATSKO KULTURNO DRUŠTVO "NAPREDAK" - TUZLA
 KŠC "SVETI FRANJO" - TUZLA
 HRVATSKI KLUB "IVAN MAŽURANIĆ" - TUZLA
 HRVATSKI RADIO - RADIO POSTAJA SOLI

Voditelji programa su bili:
 Slađana Čosić i Miroslav Banović

Gospodin Ante Beljo, ravnatelj Hrvatske matice iseljenika pozdravio je sudionike Festivala, kao i sve nazočne, te otvorio Festival.

Čuli smo 31 skladbu u izvođenju 8 tamburaških orkestara, malih sastava i zborova. Publika je izvođače nagradila dugotrajnim pljeskom.

Na kraju je gospodin Ante Beljo uručio Zahvalnice sudionicima Festivala, te sponzorima.

Po ocjeni Prosudbene komisije Festivala hrvatske tamburaške glazbe u Osijeku, najbolji mali tamburaški sastavi i tamburaški orkestri na Prvom festivalu hrvatske tamburaške glazbe u Federaciji BiH, nastupit će na XXI. Festivalu tamburaške glazbe u Osijeku, sredinom svibnja 1998. godine.

U prigodi Prvog festivala hrvatske tamburaške glazbe u F BiH predstavili su se i

gosti slikari gospoda Vinko Lamešić i Dragan Keser sa svojim djelima.

U nedjelju, 23. studenog u prostorijama Hrvatskog doma u Tuzli upriličeno je i predavanje na temu: "Povijest tambure i tamburaške glazbe u BiH". Predavanje je održao gospodin Julije Njikoš, muzikolog i skladatelj iz Zagreba, a nazočnima se obratio tim povodom i gospodin Frano Dragun, predsjednik Hrvatskog tamburaškog saveza iz Osijeka.

Za sve sudionike i goste upriličeno je druženje s večerom u Hotelu "Bristol", a za pohvalu je, da se mnogo naših članova Hrvatskog doma i HKD "Napredak" prijavilo za prijem gostiju na spavanje.

Na koncu treba istaknuti da je Festival veoma uspješno realiziran, te da će najvjerojatnije prerasti u kontinuiranu i prepoznatljivu manifestaciju koja će se održavati tradicionalno svake godine.

Sigurno je da ne smijemo zaboraviti one koji su nam omogućili i pomogli da se Festival održi na zavidnoj visini, a to su:

SPONZORI: SLOBODNA DALMACIJA d.d. Spli DASTRA d.d. Zagreb; INTERIJER - Ljubuški, SALINEATRANS - Tuzla; HRVATSKA RIJEČ - Sarajevo; Hrvatski radio RAIDOPOSTAJA HERCEG-BOSNA; Hrvatski radio RADIOPOSTAJA MOSTAR; Hrvatski radio RADIOPOSTAJA SOLI - Tuzla; CROATIA OSIGURANJE d.d. Mostar; ORAH - Ljubuški; BARPEH - Čitluk; LIJANOVIĆI - Široki Brijeg, TELEVIZIJA TUZLA; PLIVA d.d. Predstavništvo Sarajevo - poslovnica Mostar, NARODNO POZORIŠTE Tuzla, HRVATSKI GLASNIK.

HG

Foto: Martin Antunović

Lole od Mostara" - Mostarske Lole jedini predstavnici Hercegovine

HKC "Lašvanske tamburice" Nova Bila: Ima li pjesama u Lašvanskoj dolini koje se mogu pjevati uz tamburicu?

PRVI FESTIVAL HRVATSKE TAMBURASKE GLAZBE U F BiH

DRORANA NARODNOG KAZALIŠTA TUZLA, 22. STUDENOG 1997. 5 POČETKOM U 18 SATI

Tamburaški sastav "Senjo" - HKD "Napredak" - Kreševo: Splet kreševskih kola - pogodak u sridu...

Tamburaški sastav HKD "Napredak" - Novi Travnik: Bosa Mara Bosnu pregazila...

Mandolinski orkestar i Mješoviti pjevački zbor HKD "Napredak" Novo Sarajevo: Ima li pjesme pokraj grada Sarajeva...?

Hrvatski Glasnik, studeni 1997.

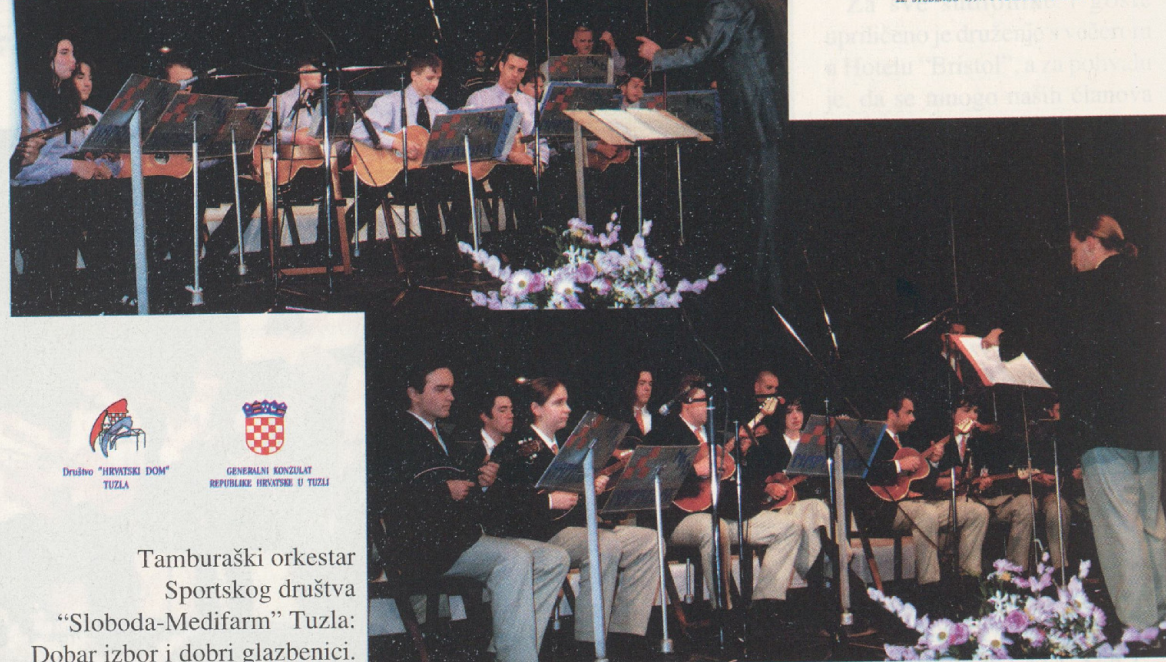

Tamburaški sastav HKD "Napredak" - Drvar: Hrvatsko narodno kolo iz Bosne "Aviatika" - Ne da se Kraljeva Sutjeska i Derventa...

PRVI FESTIVAL HRVATSKE TAMBURAŠKE GLAZBE U F BiH

DVORANA NARODNOG KAZALIŠTA TUZLA, 22. STUDENOG 1997. 6 POČETKOM U 18 SATI

Tamburaški orkestar HKD "Napredak" Tuzla: Tuzla ima svoje elegije..

Tamburaški orkestar Sportskog društva "Sloboda-Medifarm" Tuzla: Dobar izbor i dobri glazbenici.

Djevojački pjevački zbor HK "Ivan Mažuranić": Tuzlanske ptičice iz Mažuranića pridružile su se Napretkovim tamburašima.

Uz seminar Katoličkih školskih centara BiH u Bolu na Braču

ZA PROGRAME NACIONALNIH PREDMETA POTREBNE SU POLITIČKE ODREDNICE

Računajući prema gostima koji su sudjelovali u radu na ovogodišnjem seminaru, predavanjima što su održana, te slobodnom vremenu za odmor, možda se može kazati da je i ove godine seminar za djelatnike Katoličkih školskih centara iz BiH u Bolu na Braču bio zanimljiv, koristan i ugodan.

No, neka mi bude dopušteno prikaz ovogodišnjeg rada seminara prenijeti sa nešto većim naglaskom na teškoćama vezanim uz izvođenje nastave iz tzv. nacionalne skupine predmeta, teškoćama, koje su se kao problem javile već i na prošlogodišnjem seminaru te i tada ostale neriješene.

O samospoznaji čovjeka u BiH svjedočit će samo povijest i Bog

Seminar za djelatnike Katoličkih školskih centara iz BiH u Bolu na Braču od 24. do 30. kolovoza 1997. g. i ove godine je svojim uvodnim obraćanjem i predavanjem otvorio pomoćni biskup Vrhbosanske nadbiskupije, msgr. Pero Sudar. Iz njegova predavanja sam ovom prilikom izdvojio samo neke, najvažnije, naglaske.

Davajući prednost odgoju u školama i stavljajući ga ispred znanja, biskup Pero Sudar odmah se upitao i o onome koji odgaja - o odgajatelju? Pitanje bi zapravo glasilo: tko je i kakav je odgajatelj?

Odgajatelj bi zapravo trebao biti osoba, koja stalno teži samousavršavanju. Osoba koja uvijek i prije svakog odgoja drugih osoba, mora najprije početi od sebe, od toga kakva je ona, kakve su njezine vrijednosti (jesu li prave ili krive), od toga kako je ona odgajana. A najvažnije u svemu tome je, što se tiče odgajatelja, da on mora znati da je mjera svih vrijednosti, i najviša vrijednost - mjera ljudskosti - dana od Boga. Odatle slijedi da, u krajnjoj liniji, samo Bog čovjeka odgaja odnosno, da je uspješan odgoj moguć samo uz Božju pomoć. Poentirajući na kraju svoje predavanje biskup Pero Sudar završit će ovim riječima: da, u ovim teškim prilikama kakve jesu, o (samo)spoznaji čovjeka u BiH svjedočit će samo povijest i Bog.

Vrlo zapaženo predavanje održao je i isusovac, pater, Mijo Nikić rodom iz Zovika u Posavini, predavač na isusovačkom Teološkom fakultetu u Zagrebu, a na temu psihodinamike pedagoške komunikacije.

Već u uvodnom dijelu svog predavanja pater Nikić je citirao sv. Pavla iz Poslanice Rimljanima, gdje se govori o preobličavanju uma, odnosno, da je, kako bi se promijenilo ponašanje potrebno promijeniti životnu filozofiju. ("Preobličavajte se obnovom svog uma da možete uočavati šta je volja Božja: što je dobro, ugodno i savršeno!" (Rim 12, 2)

U svezi s komunikacijom posebno je naglasio kodiranje odgoja i obrazovne poruke

kroz riječi (verbalna komunikacija), te da sudbina poruke ovisi o mehaničkim i semantičkim smetnjama. Kod primatelja pak poruka prolazi kroz različite faze: primanje - interpretiranje - usvajanje, pri čemu se poruka uvijek prima na način primatelja. ("Quidquid recipitur, ad modum recipientis recipitur". - Što god se prima, prima se na način primatelja".) Ali osim verbalne, važna je i neverbalna komunikacija i te dvije komunikacije treba uskladiti.

Treće predavanje održala je gošća, gospođa Mira Merlo, stručna suradnica pri Ministarstvu Federacije BiH, na temu ustava i obrazovanja. Federalni ustav je donesen još u srpnju 1994., rekla je, a primjena je počela tek poslije listopada 95. g. U tom ustavu naročito je važan članak treći, koji određuje da svu nadležnost u oblasti obrazovanja imaju kantoni. Jedan od članaka tog zakona kaže i da, kanton može ovlasti iz domena obrazovanja prenijeti na federaciju, grad ili općinu (u općinama se suprotnom nacionalnom grupom od kantona, kanton čak mora ovlasti prenijeti na općinu). Posljednje predavanje na ovogodišnjem seminaru održali su najviši dužnosnici iz uprave udruženja KŠC-a u Europi i u svijetu, kojeg smo i mi ove godine postali član. Predavanje je bilo informativno, vrlo zanimljivo i korisno.

Minimum politike u obrazovanju je nužan. Naročito žive i na trenutke vrlo polemične diskusije u ovogodišnjem radu seminara izazvalo je pitanje o izvođenju nastave iz tzv. nacionalne skupine predmeta (hrvatski, povijest, zemljopis) u KŠC-ima, odnosno točnije, koliko postotaka nacionalne povijesti (zemljopisa, hrvatskog jezika) treba biti izvršteno u nastavu tih predmeta, te općenito, pitanje jezika izvođenja nastave. U svezi s tim teškoćama, na kraju seminara se izašlo s prijedlogom, koji je onda i usvojen kao konačna i obvezujuća odluka, da naše škole same izrade vlastite nastavne planove i programe, prije svega iz tzv. nacionalne skupine predmeta.

Pravao na nacionalnu skupinu predmeta - ali i više od toga, na nacionalne škole! - Hrvati u Bosni i Hercegovini imaju već prema pravu nacionalnih manjina, a da o pravu na to, iz prava o suverenosti Hrvatskog naroda u BiH i ne govorimo, to je jasno. Ali u političkoj praksi u našim prilikama to izgleda neostvarivo i čini se nemoguće. Često u ovim našim žalostnim prilikama u kakvim na žalost jesmo, narod koji je u manjini u većinskom kantonu drugog naroda se osjeća konfuzno i uplašeno i sklon je prije da se ponaša na način pounutrašnjene autocenzure, nego da nastoji ispunjavati svoja prava (a pogotovu ne, da bi - "ne daj Bože" - što povrh toga tražio).

U čemu je zapravo problem? Prije svega drugog, da bi se riješilo pitanje takvih nastavnih programa, potrebno je razjasniti druga, naizgled izvanškolska tj. političko-prosvjetna i politička pitanja. To je prije svega problem države i društvene sredine u kojoj se živi, koje su dio i naša Vrhbosanska nadbiskupija, odnosno Katolička crkva u BiH kao institucija i osnivači naših Katoličkih školskih centara u BiH, te su kao takve, na neki način i u izvjesnoj mjeri, također prisiljene odrediti se spram te države i sredine u kojoj se živi. Konkretno to znači spram one politike u BiH koja je već aktualna u dotičnom pravno-političkom entitetu (državi kao cjelini, federalnom entitetu u kojem se jasno razlikuje Bosna od Hercegovine, entiteta sa srpskom većinom, kantonu, pa, čak i općini ako se radi samo o obrzovnoj politici, kako spomenu i gospođa Marlo.) U našem slučaju to bi značilo odrediti se prije svega spram politike koja se vodi u bosanskom dijelu federalnog entiteta.

Treba se odrediti prema politici općenito i prema politici obrazovanja posebno. Hrvati u Bosni bi se morali odrediti prije svega - i to ovim redoslijedom - spram politike najprije bosanskih Hrvata u Bosni (ako takva postoji), zatim spram politike Bošnjaka u Bosni, gdje smo manjina, a također i spram politike Hrvata u Hercegovini koji su, kao što je poznato, vodili prilično autonomnu politiku. I, na kraju, bosanski Hrvati bi se trebali odrediti spram Hrvata u svojoj matičnoj državi Hrvatskoj. Ovaj redoslijed je važan i zato što bi se tog redoslijeda trebalo pridržavati i pri, recimo, izradi nastavnog programa iz povijesti. I to bi onda ovlaš skicirano izgledalo ovako: najveću bi važnost i najviše prostora trebalo dati povijesti Hrvata u Bosni, a onda, nekim elementima bošnjačke povijesti u Bosni kao specifičnom povijesno-zemljopisnom entitetu, kao i povijesti Srba; zatim, povijesti Hrvata u Hercegovini i, na kraju, povijesti Hrvata u Hrvatskoj.

Na kraju bi svim tim sadržajima jedan jedinstveni sukus davao nužan minimum političke intencije franjevačke provincije Bosne Srebrene odnosno Vrhbosanske nadbiskupije u BiH u obrazovanju u KŠC-ima. Tek ovako i na ovaj način bi bio ispunjen prvi uvjet mogućnosti izrade vlastitih nastavnih planova i programa iz tzv. nacionalne skupine predmeta u našim Centrima. Druga dva uvjeta se odnose na stručne kadrove, te vrijeme, mjesto i materijalne troškove izrade nastavnih programa iz nacionalne skupine.

Romeo Knežević, prof.

GOVORNIČKA ŠKOLA U VELOM LOŠINJU

U RH još od 1992. godine postoji tradicija održavanja govorničkih škola. Škole se organiziraju svake godine u travnju i studenom, a ovojesenska, 10. po redu, održana od 8. do 16. studenog, bila je po mnogo čemu posebna. Osim što je bila jubilarna i što ju je pohađao rekordan broj učenika (oko 250) te što su program i metode rada znatno unaprijedili, po prvi put su govorničku školu polazili i učenici iz inozemstva, i to iz BiH (10 učenika iz Katoličkih školskih centara iz Sarajeva, Tuzle i Zenice je bilo donirano od strane Hrvatske matice iseljenika), što su organizatori ocijenili vrlo uspješnim.

Temeljni je cilj ove škole ispunjavanje praznine koju redoviti školski program ostavlja u govorničkom umijeću. Vještina govorenja koju nudi ovaj program namijenjena je darovitim učenicima svih vrsta srednjih škola, jer govornička naobrazba služi kako u društvenim, tako i u prirodno-znanstvenim i tehničkim djelatnostima.

Škola radi intenzivno, s predavanjima od 9,00 do 19,15, tijekom osam dana, a radi se u skupinama od po 10 učenika s jednim mentorom - predavačem. Pored obvezatnih predmeta, polaznicima se nudi i velik broj zanimljivih izbornih sadržaja. Na kraju ovog druženja i učenja, organiziran je javni nastup najboljih među najboljima.

Najveća zasluga za zamisao i ostvarenje govorničke škole pripada prof. dr. sci. Ivi Škariću, a neospornoj kvaliteti nastave su doprinijeli predavači, profesori s Filozofskog fakulteta i drugi...

Uspjeh naših učenika (Slađane Ćosić, Marinka Ostojića, Gordana Duhačeka i Alena Matoševića) je bio veliki što dokazuje i javni nastup naše gospodične Ćosić (među 10 od 250 učenika), a i poseban sastanak s ravnateljem Škarićem. Nije na odmet spomenuti riječi logopedkinje dr. sci. Ivičević-Desnice kako "jedino što valja u govorničkoj školi, to su učenici iz BiH". Iz Tuzle je bilo pozvano 4, a iz Sarajeva i Zenice po 3 učenika.

Alen MATOŠEVIĆ

GOVOR NA TEMU "INTERNET"

Autor: Slađana ĆOSIĆ

Govor je ušao u najuži krug od 10 najboljih od 250 ponuđenih govora, na 10. Govorničkoj školi Ministarstva za nauku, kulturu i obrazovanje Republike Hrvatske, održanog od 8. do 16. studenog ove godine u Velom Lošinjju.

Dobra večer!

Ja sam Slađana Ćosić, maturantica Opće realne gimnazije u Tuzli. Uvaženi organizatori govorničke škole, mentori i učenici! Velika mi je čast i zadovoljstvo govoriti večeras pred vama, a biti sa vama znači susresti i družiti se s najboljima od najboljih. Govorit ću vam o najnovijoj zarazi suvremenog društva - Internetu.

Internet se munjevito širi. Primjerice, u Njemačkoj je svako treće domaćinstvo opremljeno kompjutorom, a oko 200 milijuna ljudi na svijetu svaki slobodan trenutak provodi pred monitorom. Internet privlači posebice mladež. Mnogima od njih, računalo je postalo jedini izvor informacija i jedini prijatelj s kojim provode dnevno više vremena nego s roditeljima i vršnjacima zajedno. Bilo bi besmisleno govoriti o tome kako je Internet nepotreban i loš, jer to nije istina. On omogućava lakši pristup informacijama i spaja ljude s dvije suprotne strane kugle, ali zato, upoznajući preko monitora osobe koje nikada nisu sreli, mnogi od nas zaboravljaju one koji ih okružuju.

Pokušavajući odgovoriti na pitanje koji su pravi izvori mudrosti, filozofi su zaključili da su to: divljenje, potresenost i sumnja. Suvremeni njemački filozof Karl Jaspers, kao četvrtu kategoriju uvodi - komunikaciju. Pritom napominje da je njen značaj u današnjici ogroman, jer zbog brzine življenja više ne posvećujemo pozornost drugima već bezljavno jurimo trudeći se održati korak s napretkom civilizacije. Pod komunikacijom ne podrazumijevamo komunikaciju s računalom ili preko računala s ljudima već

izravnu međusobnu komunikaciju ljudi. Čovjek je društveno biće. Budemo li stopostotno koristili pogodnosti koje nam pruža Internet, uskoro nećemo imati potrebe izići van, jer putem računala možemo naručiti jelo, kupiti odjeću, pročitati knjigu, pogledati film i sve to platiti. Tako lako, zar ne?!

Toliko lako da me moć Interneta plaši.

Veliki je broj onih koji cijelu noć provedu listajući stranice Interneta, jer je tad uključivanje u mrežu jeftinije, te su sutra iscrpljeni i nespremni za svakodnevne obveze. Internet jest najveća baza podataka na svijetu, ali ona ne smije postati naš jedini izvor informacija. Očekuju nas generacije, koje će, primjerice, zaboraviti držati knjige. Recimo još jednom, nisu svi oni koji "surfaju" po Internetu otuđeni ovisni o kompjutoru, ali moć mreže koja pokriva cijeli svijet ukazuje da ćemo uskoro svi postati podređeni njoj, a ne ona nama. Nemojmo dopustiti da nam stroj bude bliži od ljudi. Internet postoji da bi nam olakšao neke segmente života, a ne da bi predstavljao njegov jedini sadržaj. Možda me je moja desna hemisferalnost navela da govorim o otuđivanju ljudi, ali sam sigurna da moj strah nije bezrazložan.

Hvala!

§ FIDUCIA
 DRUŠTVO JEDNOG LICA ZA PRUŽANJE POSLOVNIH USLUGA
 STRUČNI I KONSULTATIVNI POSLOVI VEZANI ZA OSNIVANJE
 I RAD PODUZEĆA

Hrvatski Glasnik, studeni 1997.

HRVATSKO ZAGORJE

DUHOVNOST - TRAG POSTOJANJA I TEMELJ OPSTANKA

GOSPINA SVETIŠTA U HRVATSKOM ZAGORJU

Hrvatsko zagorje je živopisan i brežuljast kraj u sjeverozapadnom dijelu Hrvatske i neosporno je najljepši i najromantičniji dio hrvatskog kopna.

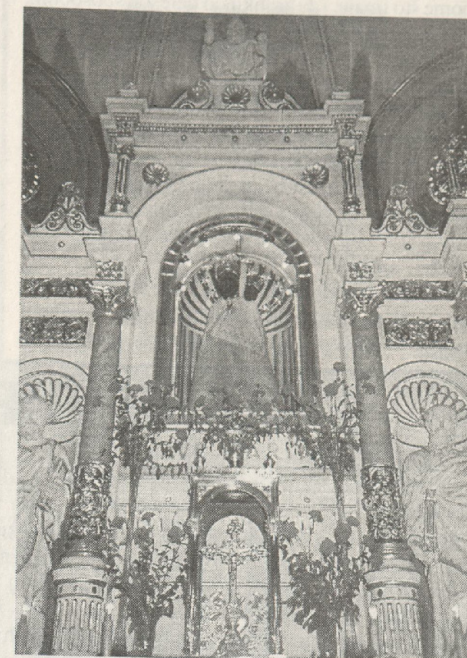
Niz folklornih, prirodnih i drugih specifičnosti daju Hrvatskom zagorju karakteristike jedinstvene zemljopisne, povijesne i etnografske cjeline, koja se teško može naći u drugim krajevima na jednom mjestu ovako kako se našla u ovom kraju. Posebnu privlačnost kraju daje gostoljubivost i srdačnost ljudi, te bogata tradicija.

Dvorci i perivoji Hrvatskog zagorja nisu samo romantična sjećanja na teška, ali i ponosna protekla vremena hrvatske prošlosti. Usprkos svim nedaćama, ratovima, neimaštini i vandalizmu, oni su se ipak sačuvali, iako mnogi su znatno oštećeni i lišeni brojnih detalja koji su taloženi i skupljeni generacijama i stoljećima. Oni su danas simboli Hrvatskog zagorja kao i cijele Hrvatske. Prošlost, kultura, gospodarstvo, pa i politika Hrvatskog zagorja, a to znači i Hrvatske, stvarani su i razvijali se upravo u dvorcima jer su oni bili žarišta kulturno-političkog i gospodarskog života, mjesta življenja i sastajanja hrvatskog plemstva koje je kretalo, vodilo, branilo i borilo se za politiku i opstojnost Hrvatske.

Mnogo je starog plemstva vezanog uz Hrvatsko zagorje izginulo u ratovima za obranu Hrvatske ili je izumrlo. Zagorsko plemstvo dalo je mnoge hrvatske banove, istaknute vojskovođe i crkvene dostojanstvenike. Svima nama, znani su barun Josip Jelačić, hrvatski ban, ban Ivan III. grof Drašković koji je bio ugarski potkralj kao jedini Hrvat kojemu je to uspjelo u vrijeme Habsburške monarhije; ban Toma grof Erdody, slavni pobjednik nad Turcima kod Siska 1593; general Juraj barun Rukavina; Baltazar barun Patačić utemeljitelj "Društva vinskih doktora od pinte"; Juraj grof Ratkaj prvi hrvatski povjesničar; grof Adam Patačić, Kaločki nadbiskup; hrvatski leksikograf i pjesnik Ivan pl. Kukuljević-Sakcinski, koji je prvi u Saboru progovorio hrvatskim jezikom 1843; Ivan Belosteneć, književnik, Pavlin u Lepoglavi, koji je napisao golemu rječničku građu za kajkavsko-štokavsko-čakavski rječnik; Antun Vramec, književnik, jedan od začetnika kajkavske književnosti; Vatroslav Jagić, filolog i književnik, koji je napisao 600 radova i mnogi drugi.

Uz Hrvatsko zagorje je vezano rođenjem, porijeklom ili djelovanjem mnogo znanih u kulturnom, umjetničkom i javnom životu Hrvatske, poglavito u 19. i 20. stoljeću: prva hrvatska operna pjevačica Sidonija pl. Rubido; pjesnici: Antun pl. Mihanović i Dragutin pl. Domjanić, Pavao Štoos, književnici: Ksaver Šandor Đalski, Marija Jurić Zagorka, Ljudevit Gaj, Ante Kovačić, Miroslav Krleža, August Šenoa, Janko Lesković, Franjo Horvatić, Tituš Brezovački, slikari: Ljubo Babić, Oton Iveković, Julijana grof. Drašković, Vilim Svečnjak, Ferdinand grof Kulmer, Zorislav Drempetić;

U hrvatskom zagorju ima mnogo termalnih izvora tople i ljekovite vode - toplice, koje se koriste za potrebe liječenja. Poznate su: Stubičke, Krapinske, Varaždinske, Sutinske i druge. Sve ove toplice doživljavaju svoj novi procvat i kapitalni razvoj. U toplicama se nalaze lječilišta sa najsuvremenijom medicinskom opremom, a uz toplice su sagrađeni hoteli visoke kategorije, bazeni: vanjski i unutarnji i drugi prateći objekti, koji služe gostima za odmor i rekreaciju.

kipari: Antun Augustinčić; državnici: Josip Broz Tito i dr. Franjo Tuđman, i još mnogo, mnogo drugih koje bi valjalo spomenuti.

Spomenut ćemo da su se u Hrvatskom zagorju odvijale mnoge znanstvene, društvene, kulturne i umjetničke aktivnosti bitne za formiranje europske fizionomije hrvatskog kulturnog ozračja. Zatim - Hrvatski narodni preporod - Ilirski pokret je tu nastao.

Krapinu je učinio svijetu poznatom prof. Dragutin Gorjanović-Kramberger kada je 1899. na Hušnjakovom brdu otkrio ostatke diluvijalnog čovjeka znanosti poznatog pod imenom homo crapiniensis.

U XVI. i XVII. stoljeću mnoge izbjeglice iz Bosne našle su utočište u Hrvatskom zagorju.

Zelenjak, romantična dolina uz Sutlu, gdje je ljepota prirode i ljubavi prema domovini nadahnula Antuna Mihanovića kada je pisao Hrvatsku domovinu 1835. koja će postati hrvatska himna Lijepa naša domovino.

Velika seljačka buna hrvatskih kmetova 1573. godine, pod vodstvom Matije Gupca, čija je moralna, politička i kulturna emanacija stoljećima zračila naš povijesni život, u sebi je nosila univerzalna ljudska htijenja i stremljenja. Buna je inspirirala književnike, pjesnike, slikare, kipare i muzičare. Preko njih se tema Seljačke bune osjećala u hrvatskoj kulturi i bila je stalno vrelo inspiracija.

U hrvatskom zagorju ima mnogo termalnih izvora tople i ljekovite vode - toplice, koje se koriste za potrebe liječenja. Poznate su: Stubičke, Krapinske, Varaždinske, Sutinske i druge. Sve ove toplice doživljavaju svoj novi procvat i kapitalni razvoj. U toplicama se nalaze lječilišta sa najsuvremenijom medicinskom opremom, a uz toplice su sagrađeni hoteli visoke kategorije, bazeni: vanjski i unutarnji i drugi prateći objekti, koji služe gostima za odmor i rekreaciju.

U Hrvatskom zagorju ima velik broj crkava i kapela iz najstarijih vremena. Razumljivo je da je ovaj kraj dao Mariji najčasnije mjesto u Hrvatskoj, Mariju Bistricu. To je najveće, najznačajnije, najpoznatije i najposvećenije Svetište svih Hrvata. Svetište Majke Božje Bistričke ima kroz stoljeća važnu, upravo središnje mjesto, u vjerskom životu hrvatskog naroda. Osobito u teškim vremenima povijesti narod upire svoje oči u crni lik Majke Božje Bistričke, njoj se utječe i zavjetuje. Svetinja i biser ovoga Svetišta je čudotvorni kip Majke Božje s Djetetom u naručju. Jeronin Korner će zapisati:

- Jer kip je Tvoj malen i skroman,
 Kip je Tvoj crn i bijedan. Al je velika
 milost Tvoja u hramu njegovu, i zato oko
 crnog kipa Tvojega teče bijela rijeka
 Milosrđa.

Stotine tisuća hodočasnika doživljavaju tu svake godine radost susreta s Bogom, pomirenje, utjehu i snagu za kršćanski život.

Marija Bistrica je bila i ostaje zavjet, ponos, nacionalno bogatstvo, svjetionik i ognjište našeg religioznog života.

U Hrvatskom zagorju narod je podigao mnoga svetišta u čast Majke Božje. U dvije županije Krapinsko zagorskoj i Varaždinskoj u 56 gradova i općina posvećeno je Majci Božjoj više od 30 crkava i kapela. Najpoznatija su, osim Marije Bistrice, još i: Zavjetna crkva Majke Božje Jeruzalemske u Trškom Vrhu - Krapina (Zagorski ljiljan), Belec - Marija Snježna, Lohor - Majka Božja Gorska, Uznesenje Blažene Djevice Marije u Varaždinu, Blažene Djevice Marije u Dubovcu, zatim u Vinagori, Taborskom, Tuheľju, Pregradi, Zlataru, Velikom Trgovišću, Oroslavju, Lepoglavi, Vinsko Vrhu, Bedji, Remetincu, Ljubeščici, Radovanu, Dobrim Zdencima, Zajezdi, Maču, Marincima i mnogim drugim mjestima Hrvatskog zagorja.

Cijelo Hrvatsko zagorje, koje zauzima površinu od otprilike 2.000 km², mogli bismo promatrati kao veliki perivoj, kao park prirode i one spontane i one čovjekovom rukom stvorene. Takve slike zagorskog krajolika zajedno s brojnim rastrkanim kućicama, crkvama, kapelama i poklonnicima, starim gradinama, dvorcima i kurijama daju Hrvatskom zagorju prepoznatljivost, slikovitost i ljepotu. Ovdje se s bujnim prirodnim raslinstvom i kultiviranim površinama slažu u bezbroj likova, prelijevaju se u tisuću boja razigrani bregovi i brežuljci. Ovdje je priroda božanska, divna, raskošna, romantična, sveta... Tu je Zagorac kao i njegov kraj istinski iskren, pun ljudskosti i prijateljstva. On je čovjek pun gostoljubivosti. Zagorac voli živjeti i voli tu svoju zemlju za koju je vezan i od koje živi.

Pripremio: Juraj Novosel

Hrvatski Glasnik, studeni 1997.

ONESPOSOBLJENOST, OSLOBOĐENJE I RAZVOJ

Nedavno je, dosta skromno, obilježen svjetski Dan gluhojima. Ovaj dan je mnogima od nas promakao jer smo bili preokupirani "umjetnošću svakodnevnog preživljavanja". Par mjeseci prije toga sam pročitao knjigu koju je izdao "Oxfam", britanska nevladina organizacija "Onesposobljenost, oslobođenje i razvoj" autora Petera Coleridgea, koji je pokušao više osvijetliti problem hendikepiranih i onesposobljenih osoba i njihov položaj u suvremenom svijetu.

Postotak hendikepiranih je enormno porastao - gotovo na svakom koraku možemo sreći hendikepiranu osobu, čiji je tjelesni nedostatak nastao kao rezultat ratnih zbivanja. Najčešće, gledajući te ljude, osjećamo sažaljenje koje proističe iz našega osjećanja superiornosti. Postoje i oni koji reagiraju sa strahom, nervozom pa i gađenjem - oni invalidne osobe ne tretiraju kao aktivne sudionike društvenih zbivanja, već kao "teret zajednice" i objekt rehabilitacije koji ne može doprinijeti prosperitetu društva. Tako razmišljaju čak i neke vlade i nadležne institucije, jer nakon dodjele prostora ili minimalne pomoći hendikepiranima, sav njihov interes se završava. Milosrđe je status quo, ono ne mijenja problem već ga učvršćuje - nemojmo misliti da smo uradili neko jako plemenito djelo, ako smo udijelili novac prosjaku, jer smo to učinili iz lažnih pobuda, odnosno prepotentne nadmoći. Možda smo čak i osjećali sreću što nismo takvi.

Važno je shvatiti da onesposobljenost nije stanje, to je stvar. Upravo ti pogrešni stavovi o invaliditetu onesposobljavaju, jer čine od ljudi "mentalne invalide". Biti invalid ne znači nemati nogu, ruku ili biti slijep - invaliditet je pogrešno poimanje tjelesnog nedostatka. "Zato biti onesposobljen nije nikakav grijeh; to se ne može vrjednovati. Ako nešto može povećati vrijednost toga što ste čovjek, onda je to spoznaja da se možete aktivirati i osposobljavati. Samospoznavanje ljudskih vrijednosti ovara neslućene mogućnosti. Mišljenja sam da je i patnja sastavni dio razvoja i sazrijevanja. Mislim, također, da je duševna trauma izvor motivacije. Traumu možete prebroditi. Gnjev je uistinu moćna emocija nabijena energijom. Ali, ako ga pravilno kanalizirate i usmjerite, djelovat će vrlo pozitivno, kako u odnosu na društvenu zajednicu, tako i prema vama samima", piše Coleridge u svojoj knjizi.

Imao sam tu sreću i čast da sam se sreo sa nekoliko invalidnih osoba koje su bile pune života i optimizma, mnogo više no mi koji sebe doživljavamo kao "normalne" osobe. Fasciniralo me je strpljenje i jednostavnost slijepog Suada, diplomiranog ekonomista, koji je posjedovao takav intelektualni potencijal i jednostavnost kojim bi se rijetko tko mogao pohvaliti. I pored teških uvjeta u kojima je, pretpostavljam, radio i živio, uspio je postići izvrsne profesionalne rezultate i sada ih postiže svojim kreativnim angažmanom u "Duruštenom centru za invalide - Lotos" u Tuzli. Suadove savjete često traži čak i njegov kolega informatičar i dizajner koji vidi. Inače, "Lotos" je prvi u BiH izdao brošuru na Brajevom pismu o "Savjesnosti vozača u sudjelovanju osoba sa invaliditetom u prometu". To dovoljno govori o sposobnosti "nesposobnih". Suadov primjer nije usamljen, sigurno postoji mnogo takvih slučajeva. On je ilustrativan, jer pokazuje da invaliditet može biti "odskočna daska" za otkrivanje vlastitih skrivenih potencijala i jačanja samosvijesti. Pojedine invalidne osobe su iskoristile hendikep kao prednost, jer su izradili sposobnost uživanja u

onome što imaju, i za zraliku od tjelesno sposobnih, ne žale za onim što je izgubljeno. Naravno, kada govorimo o ovoj oblasti, uvijek je prisutan problem terminologije, jer pojam "tjelesni nedostatak" ili "onesposobljenost" nije primjeren. Možda bi bilo bolje reći "slijep" umjesto "ne vidi", ili "osoba bez ruke" umjesto "invalid".

Hendikepirane osobe, u stvari, prenose poruku koja dopire do same biti vrijednosti ljudskog života. Stav koji imamo o invalidima mnogo govori o nama samima.

"Invaliditet je gubitak samo ako se mjeri standardima tjelesno sposobnih", piše Coleridge. Naravno, postoje hendikepirane osobe kojima je hendikep

uzrok tjeskobe, agonije i kronične mržnje prema ostatku svijeta. Oni ne uspijevaju steći "novi identitet" i gube se u labirintu samosažaljenja. Invaliditet je jako osjetljivo pitanje, ali je činjenica da ni samosažaljenje ni starateljski stav prema hendikepiranim osobama ne mogu doprinijeti rješavanju problema. I zato, kada vidite invalida na ulici, pokušajte shvatiti njegov položaj. Nemojte biti zavedeni pogrešnim predodžbama o ovim ljudima jer nam njihovo znanje i iskustvo mogu obogatiti život. I naravno, pročitajte knjigu "Onesposobljenost, oslobođenje i razvoj" Petera Coleridgea!

Tomislav Andrić

TKO JE SIROMAŠAN

Američki pogledi na siromaštvo

Pročitao sam u američkim novinama članak, da prema najnovijem izvješću Ujedinjenih nacija, mnogo ljudi u Sjedinjenim američkim državama živi u siromaštvu. Iako se SAD ponose kao treća zemlja u svijetu s dohotkom po glavi stanovnika oko 50 milijuna ljudi ili 19% od ukupnog stanovništva živi na ivici siromaštva. Povećan je broj siromašnih ljudi za 3% od 1974. do 1994. godine. Studija UN govori o siromaštvu u SAD, jer iskazani broj ljudi ima 8.122 \$ po glavi stanovnika ili polovicu prosječnog dohotka SAD iz 1991. godine.

Danas u cijelom svijetu, iako se vlade mnogih država brinu u posljednjih pet desetljeća više za veći napredak u smanjenju siromaštva, nego u prethodnih pet stoljeća, stalno živi 1.3 milijarde ljudi ili 22,4% od ukupnog broja stanovnika svijeta, s manje od jednog dolara na dan. Stanje se pogoršalo u najmanje 30 zemalja od 1970. godine.

Nije samo slučaj u SAD, bogatoj i industrijski-razvijenoj zemlji, gdje se povećao broj ljudi koji živi na ivici siromaštva, već se javlja veći broj siromašnih i u drugim državama, npr. u Kanadi, Francuskoj, Italiji, Španjolskoj i Danskoj. Izvješće je rangiralo 175 zemalja svijeta na temelju dohotka po glavi stanovnika svake zemlje.

Elaborirajući ovu pojavu za SAD, izvješće UN iznosi da jedno od 4 odrasle djece do 18 godina, jedno od pet starijih osoba i 3 od pet, gdje je samo jedan roditelj u domaćinstvu, živi na ivici siromaštva.

Na rang-listi SAD se, bez obzira na dohodak od 26.459 \$ po glavi stanovnika, nalaze se na četvrtom mjestu, iza Kanade (21.459 \$), Francuske (20.150 \$) i Norveške (21.346 \$). To je nagli pad od dva mjesta za SAD, u odnosu na prošlu godinu.

Pitanje je, kako živi u SAD ovih 50 milijuna ljudi, koji su, kako kaže izvješće UN i piše američki tisak, siromašni?

Sigurno je da žive slabije nego većina drugih Amerikanaca, međutim, imaju kuću ili apartman, nisu gladni, obučeni su, voze auto. Ako su bez posla ili s malim primanjima o njima ipak netko brine, ili gradska uprava, ili sindikat ili razne dobrotvorne ustanove ili pojedine dobrovoljno organizirane grupe ljudi, a većinom brinu razne vjerske organizacije. Crkve se natječu koja će više pružiti i dati pomoć, ne uvjetujući pomoć time, da postanu njihovi članovi, iako to žele.

Ako su i neke države u svijetu ispred SAD na rang-listi, treba vidjeti kupovnu moć ljudi u toj zemlji. Iako primaju više, više i potroše za svakodnevni život. Mnoge stvari, kao npr. kuću, automobil i dr., jedan veliki broj ljudi u tim zemljama ne može kupiti kao u SAD, a da ne govorimo o mogućnosti kupovine hrane, odjeće, obuće i drugih potrebitina za domaćinstvo, koja su stvarno jeftina, čak i za naše prilike.

Opći standard u SAD je jako visok. Sve je uređeno, lijepo i čisto. Tisuću cesta i jeftin benzin (mogu kupiti 4 litre za novce, kao mi jednu litru), mogućnost kupovine automobila - čak nekoliko po svakoj obitelji, omogućavaju lakši život. Uređeni parkovi - puni cvijeća lagoda su za odmor. Nitko ne uništava nasade, niti bilo što, ne baca otpatke, svi paze i štete kao u vlastitoj kući. Jedna bogata zemlja skuplja stari papir, boce i staklene i plastične. Ljudi im pomažu u tome, te svaki tjedan, u određeni dan, ispred kuće stave u korpu, pa službe to pakuju i šalju na ponovnu preradu.

Nije sve tako sjajno. Imaju ljudi velikih problema sa zdravstvenim osiguranjem. Bolje firme osiguravaju svojim djelatnicima zdravstvenu zaštitu, dok jedan broj to ne radi, te ljudi moraju sami plaćati troškove liječenja. Liječenje je vrlo skupo. Ako se razboliš, a nisi osiguran, ode ti sva ušteđevina, pa čak i kuća.

Svi koji rade, plaćaju poreze ili kako oni kažu - takse. Smatra se da svaki zaposleni do 9. svibnja radi za državu, a tek od 9. svibnja do kraja godine za sebe. Takse plaćaju i prilikom svake kupovine robe u iznosu od 6%.

Velik broj useljenika, (najviše ih je iz siromašnih zemalja s puno djece), svake godine sigurno smanjuje cjelokupan prosjek standarda. Ima mnogo izbjeglica iz cijelog svijeta, pa iz naše Bosne i Hercegovine, kojima je pružena velika pomoć. Prošle godine je useljeno u SAD 915.000 ljudi. SAD pomažu cijeli svijet, sudjeluju u svim akcijama UN s ciljem da se osigura mir u svijetu, ali i zbog prevlasti i iz mnogih drugih razloga.

Treba sam čitatelj ocijeniti pojam "siromaštva". Da li je siromaštvo po osobi dnevno 22, odnosno 36 dolara ili manje od jednog dolara, kako živi 1.3 milijardi ljudi na svijetu?

Danas SAD imaju najmanju inflaciju i najmanju nezaposlenost u svijetu, što sigurno daje mogućnost za mirniji i sigurniji život ljudi u SAD.

Pripremio: J. N.

OPOZICIJA - OPORBA, OPREKA

U svojoj političkoj povijesti narod je hrvatski često bio u prigodi da se opire, da se protivi, suprotstavlja tuđoj, gospodskoj, kako bi rekao Stjepan Radić, voljici. Usporedo s tim opiranjem uspješno smo se opirali i političkom nazivu **opozicija**. Imali smo nekoliko naziva, ali je potpuno prevladao, čini se Pavlinovićev, naziv **oporba**. U vezi s tom riječi imamo još pridjev **oporbeni** i imenicu **oporbenjak**, i od nje pridjev **oporbenjački**. Nakon godine 1918., vjerojatno pod srpskim utjecajem, javlja se ponekad i internacionalizam **opozicija**. Nakon godine 1945. i **oporba** i **opozicija** postaju dijelom povijesnoga rječničkog blaga, jer u političkom životu nije bilo višestranačja. Tim je riječima bilo mjesta samo ako se, dakle, govorilo o povijesnim stranačkim sukobima ili o "trulom Zapadu". U socijalističkom razdoblju radije upotrebljavala riječ **opozicija**. **Oporba** je bila potpuno potisnuta ne samo kao stvarnost nego i kao riječ. Nije stoga čudno da je i u "Jezičnom savjetniku" Matice hrvatske obilježena kao zastarjela. "Danas se kaže opozicija" - dodaje taj savjetnik. Brodnjak pravilno kaže kako je to jednako hrvatska kao i srpska tuđica, samo što mi uz nju imamo i domaću, nepravedno potiskivanu riječ **oporba**. Brodnjak, riječ **oporba** bilježi brojem 6, što znači da ona ide u red najizrazitijih, i zato najviše progananih hrvatskih riječi. Riječ **oporba** i **oporbeni** ponovno su se vratile u život. Vratila nam se i ona stvarnost koja daje uporište ovoj hrvatskoj riječi.

Valja istaknuti da ipak svaka **opozicija** nije **oporba**. Postoji u suvremenom jezikoslovlju temeljni naziv **opozicija** (npr. radost-žalost) i drugi nazivi često upotrebljavaju taj internacionalizam kao lingvistički naziv. Želimo li ga zamijeniti domaćom riječi, onda se služimo riječju **opreka**.

Prof. dr. Mile Mamić

Povodom "8. INTERBIFEP-a Tuzla '97"

DODIJELJENE NAGRADE ZA NAJBOLJE RADOVE

- Žiri "osmog INTERBIFEP-a Tuzla '96" saopćio je odluku o dodjeli nagrada najboljim umjetnicima koji su sudjelovali na ovoj svjetskoj smotri portreta.

Članovi žirija Lia Gramihler iz Pariza, Refik Hadžismajlović iz Sarajeva, i Čazim Sarajlić iz Tuzle, odlučili su se da se Velika diploma za grafiku dodijeli Mersadu Berberu, Bosna i Hercegovine, Ito Riu, Japan i Tomažu Hrivnaču, Češka Republika. Velika diploma za crtež ovaj put pripala je Michaelu Madore, iz Francuske, Nivesi Kavurić-Kurtović iz Hrvatske, i Vladimiru Makucu iz Slovenije.

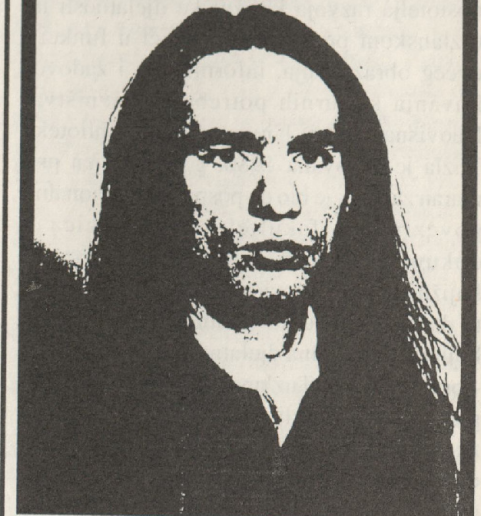
Jedna od nagrada "Osmog INTERBIFEP-a" je ono što nosi ime čuvenog meksičkog slikara našeg podrijetla Haima Pinte. Ona je ovaj put pripala Klaudiu Lari iz Argentine. Nagrada manifestacije "Srebrenik otvoreni grad umjetnosti", dodijeljena je Leili Kirchen iz Tunisa, dok je tuzlanska likovna publika svoju nagradu dodijelila još jednom Mersadu Berberu.

Na Osmom INTERBIFEP-u sudjelovalo je 124 viđenih svjetskih slikara, iz 36 zemalja. Izložba je trajala dva mjeseca. Ovako radeći Međunarodna galerija portreta Tuzla do sada je dobila na poklon oko 400 djela.

M. BIKIĆ

KONCERT DAMIRA GREGURIĆA

- klavir -

Koncert ili bolje rečeno recital mladog i talentiranog umjetnika iz Republike Hrvatske, održan je 20. studenog o.g. u jednom, naglasio bih, neprimjerenom ambijentu uvjetovanog slabim grijanjem, u Bosanskom kulturnom centru u Kreki, čime je u mnogome umanjeno očekivani muzički doživljaj. Velika, poluhladna sala i bina, a ovih dana je inače slabo grijanje u gradu, djelovali su nekako još hladnije uz prisustvo oko stotinjak posjetilaca u kaputima što je svakako dekoncentriralo i samog pijanistu - Damira Gregurića.

On se očito veoma trudio da svoj nastup počne i privede kraju uz opravdano izmijenjen i prethodno najavljen obim. Sve to skupa podsjetilo nas je na ono ratno vrijeme kada smo u sličnim uvjetima slušali i priredivali koncerte. Inače, tridesetgodišnji pijanist Damir Gregurić, mlad i perspektivan umjetnik iz Zagreba, pripremio je za tuzlansku publiku zahtjevan program kojim je želio, a sudeći prema burnim aplauzima i uspio predstaviti se kao solist koji izvrsno vlada tehnikom i uz to znade osobnim umjetničkim emocijama obojiti odabrana djela.

Uz "zagrijavanje" u prvom dijelu koncerta sa poznatim i korektno odsviranim djelima F. Chopin-a i F. Liszt-a, nastavak recitala otkrio je njego lični, unutarnji ego i izraz koji je profiliran uočljivom naklonošću prema slobodnim harmonskim sklopovima, disonancama i izrazito naglašenim elementima kojima je obilovala glazba Srećka Bradića i Sergeja Prokofieva - bagatele i sonata.

Sve u svemu, bio je to, i pored pomenutih primjedbi, uspio solistički koncert, ovog puta u organizaciji Srednje muzičke škole iz Tuzle i Bosanskog kulturnog centra u Kreki.

Napomenimo još i to da je mladi pijanist Damir Gregurić gostovao u našem gradu posredstvom "Hrvatske glazbene scene mladih" i uz svesrdnu donaciju mnogih firmi, pojedinaca, te Ministarstva kulture Republike Hrvatske.

B. Štumf

mlin ljubače d.d.

"Husinski rudar"

Narodna i univerzitetska biblioteka u Tuzli

Od osnivanja, 1946. godine, Narodna knjižnica u Tuzli uspješno obavlja zadatke nositelja razvoja knjižničke djelatnosti na tuzlanskom području, djelujući u funkciji općeg obrazovanja, informiranja i zadovoljavanja kulturnih potreba stanovništva. Neovisna o njoj, Univerzitetska biblioteka Tuzla je osnovana 1986. godine. Njen primarni zadatak je bio da pospješi funkcionalno povezivanje fakultetskih knjižnica i dokumentacionih centara u jedinstven knjižničko-informacioni sustav Univerziteta, te da kroz izgradnju vlastitih službi - među kojima je referalna djelatnost bila prioritetna - pruži potporu Tuzlanskom univerzitetu na planu njegovog uključivanja u svjetski sustav znanstvenih informacija. Zadržavajući prava osnivača prema ovim knjižnicama, Skupština općine Tuzla, je odlukom od 21. 10. 1992. godine izvršila njihovo spajanje i osnovala jednu javnu ustanovu u državnoj svojini u oblasti knjižničke djelatnosti - Narodnu i univerzitetsku biblioteku Tuzla, kojoj su na raspolaganje stavljene zajednički prostorni, fondovski i kadrovski potencijali za izvršavanje zadataka regionalne matične knjižnice za područje Tuzlansko-podrinjskog kantona. Knjižnica koristi prostor od 1.180 m² u objektu u Ulici Ž. i M. Crnogorčevića 7, dok aneksom zgrade površine 550 m², koji je namijenjen za smještaj Univerzitetske biblioteke, u ovome trenutku raspoložu drugi subjekti (Bosfam, Lotos itd). Treba napomenuti da je jedan značajan dio knjižničkog prostora upotrijebljen za smještaj stranih kulturnih centara - Austrijska biblioteka i Američka čitaonica su već smještene, a najavljen je i dolazak Iranskog centra. Knjižnici nedostaje izvjesna količina

klasične knjižničke opreme (police za knjige i periodiku, čitaonički namještaj) da bi funkcionalnije iskoristila prostor kojim raspolaže i da bi optimalno razvila sve elementarne knjižničke funkcije. (Npr. sadašnji čitaonički kapaciteti nisu prilagođeni obimu fonda, broju korisnika i zadacima koje Biblioteka ima; nedostaje adekvatno opremljen prostor za potpuni stručni tretman i intenzivnije korištenje periodičnih publikacija itd.) Da bi uspješno izvršila veoma obimne i složene poslove koji pred njom stoje (uloga nositelja razvoja knjižničke djelatnosti na području TPK; primjena suvremene informacione tehnologije u poslovanju), Biblioteka će morati poduzeti ozbiljne mjere na planu poboljšanja kadrovske strukture. Ovo podrazumijeva unutarnja preraspodavanja i različite oblike stručnog usavršavanja, ali i nužni prijem novih visoko-obrazovanih stručnih djelatnika.

NUB Tuzla posjeduje raznovrstan i vrijedan fond od preko 200.000 knjižničnih jedinica (opći referalni izvori - enciklopedije, rječnici, leksikoni, bibliografije; fundamentalni radovi iz pojedinih znanstvenih i umjetničkih oblasti; značajne edicije iz oblasti književnosti, povijesti i filozofije; domaća i strana raritetna izdanja; disertacije i magistarski radovi; fond serijskih publikacija). Tokom pedesetogodišnjeg postojanja Biblioteka je dobijala na čuvanje i korištenje obvezatni primjerak svih monografskih i serijskih publikacija tiskanih na teritoriju Bosne i Hercegovine. Ovaj vrijedni dio fonda poslužio je kao osnova za organiziranje Zavičajne zbirke - postoji od 1974. godine - čiji je zadatak da sakupi svu knjižničku građu koja se odnosi na tuzlansku regiju.

Prve naznake stabiliziranja prilika u oblasti financiranja knjižničke djelatnosti - u tijekom 1997. godine glavninu sredstava za djelatnost NUB Tuzla osigurala Vlada TPK - Biblioteka je iskoristila za intenziviranje planirane popune fondova, nastojeći prije svega nabavkom obuhvatiti cjelokupnu domaću izdavačku produkciju. Izvjesno je, međutim, da su tragovi koje je rat ostavio na ukupnu biblioteku infrastrukturu duboki, i da je potrebno još mnogo vremena, sredstava i truda da se zajednička ponuda biblioteka uskladi sa potrebama korisnika. Tokom proteklih godina u Biblioteku je pristiglo, posredstvom međunarodnih humanitarnih organizacija, oko 3.000 knjižničnih jedinica na stranim jezicima (najviše na engleskom i njemačkom) što - zajedno sa knjižničnom građom koju sobom donose u Biblioteku pomenuti strani kulturni centri - predstavlja značajno obogaćenje i sasvim novu kvalitetu u fondu NUB Tuzla.

U predstojećem periodu, Biblioteka će usmjeriti svoje aktivnosti ka revitalizaciji veza koje su pokidane agresijom na BiH. Suradivati će sa centralnom državnom knjižničnom ustanovom Nacionalnom i univerzitetskom bibliotekom u Sarajevu, na planu ponovnog uspostavljanja jedinstvenog knjižnično-informativnog sustava Bosne i Hercegovine, raditi će na rekonstrukciji knjižnično-informativnog sistema Univerziteta u službi razvoja nastavnog procesa i znanstveno-istraživačkog rada, nastojati će da iskoristi svaku mogućnost koja doprinosi procesu ponovnog uključivanja ove regije u globalni sustav znanstvenih informacija. Neki od poslova koje je NUB Tuzla nedavno započela - kakav je projekt kompjutorizacije pojedinih segmenata poslovanja, izveden u suradnji sa Institutom informacijskih znanosti Univerziteta u Mariboru (IZM) - ove će procese u značajnoj mjeri olakšati i ubrzati. Od 1996. godine, Biblioteka koristi, posredstvom bosanskohercegovačke mreže ZAMIR, elektronsku poštu - a suvremena informatička i komunikaciona oprema koju posjeduje već sada je čini spremnom za potpuni pristup ostalim servisima Interneta.

U novije vrijeme Biblioteka je uspostavila suradnju sa većim brojem međunarodnih ustanova od kojih također može očekivati različite oblike pomoći: Austrijski kulturni centar, Univerzitet u Jeni, Nacionalna biblioteka Malezije, Britanska biblioteka u Londonu, Biblioteka Univerziteta u Oxfordu itd.

Nizozemski gradovi su poklonili Narodnoj i univerzitetskoj biblioteci u Tuzli BIBLIOTUS (pokretna biblioteka).

Direktor Biblioteke: Enisa Žunić, dipl. bibl.

HG

BOSANSKO-HUMSKI MRAMOROV I - STEĆCI

Dubravko Lovrenović
(nastavak iz prošlog broja)

Upadljivo je kako su veći grandiozniji stećci smjenjivali manje i jednostavnije i kako se ta razvojna linija sukladno poklapa s linijom ekonomskog uzdizanja bosansko-humskog feudalnog društva. O ovoj pojavi rječitije govore i natpisi s imenima koja se na prijelazu iz XIV. u XV. stoljeće zadržavaju u krugu vlastelinskih obitelji. U to vrijeme je, očito, skupi način obilježavanja grobova još uvijek bio privilegija viših društvenih slojeva. Pregrada je srušena negdje oko sredine XV. stoljeća kada stećke počinju podizati i Vlasi; uzori su bili tu, pred očima, i čim je ekonomsko stanje to dopustilo i širi slojevi su na taj način počeli obilježavati mjesta gdje su počivali mrtvi, odajući im počasti do kojih se mnogo držalo.

Nije nikakva slučajnost da se stećci u velikoj mjeri odomaćuju baš kod Vlaha. Ovaj odnos izravno je potvrđen u Humu, gdje je najpoznatija nekropola stećaka u Radmilji kod Stoca vezana za vlašku progicu Hrabrena (Miloradovića). Osamdesete godine XV. stoljeća - vrijeme nastanka ove najpoznatije i najcjelovitije nekropole, na kojoj su zastupljeni gotovo svi oblici stećaka sa širokim rasponom ukrasa od čistog ornamenta do ljudskog portreta - podudara se s najvećim društvenim usponom Vlaha. Ornamenti i kompozicije, preuzeti s antičkih nadgrobnih spomenika u Humu, uz nespornu ulogu Vlaha u rasprostiranju ove osebujne sepulkralne umjetnosti, ozbiljno aktualiziraju ulogu ilirsko-romanskoga etnosa u njezinoj pojavi i trajnome zaživljavanju.

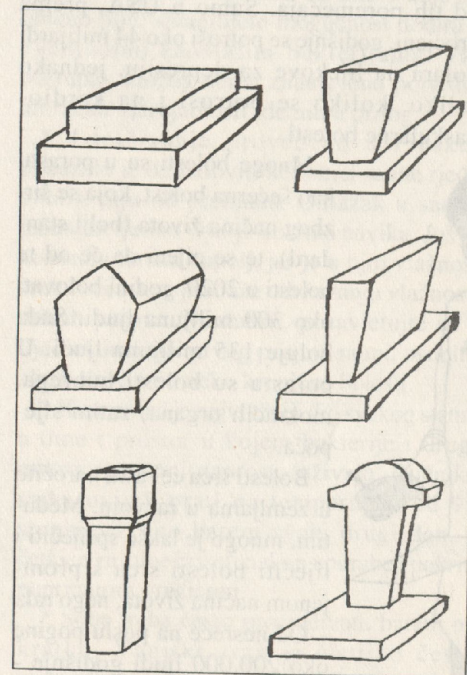
2) Od pretpovijesnih do gotičkih sepulkralnih motiva. Od "Prirodne religije" do kršćanskog promišljanja smrti

I ukrasni motivi na stećcima, uz naglašeni simbolizam svojstven srednjovjekovnoj umjetnosti, također pokazuju uočljivu slojevitost i šarolikost. Među njima može se raspoznati pet skupina koje se međusobno prepliću i upotpunjuju: socijalni i religiozni simboli, predodžbe posmrtnih kola, figuralne predodžbe i tzv. čisti ornamenti. Postoji i šesta skupina tzv. neklasificiranih motiva unutar koje se razlikuju: motivi koji, čini se, imaju neku simboličku funkciju, znakovi geometrijskog oblika, predodžbe nekih neobičnih predmeta i oštećeni motivi čiju namjenu nije moguće odgonetnuti.

a) Socijalni simboli

Među socijalnim simbolima najistaknutije mjesto zauzimaju heraldički motivi, od kojih su najvažniji grbovi. Određeni manji broj tzv. potpunih grbova izrađen je u duhu zapadnoeuropske heraldike, dok ostali, njih nekoliko stotina, kao nova i specifična pojava,

pripadaju kompozicijama štita s mačem. Od drugih socijalnih simbola vrijedno je spomenuti jednostavne heraldičke ambleme ili figure (životinje, ljiljani, rozete) i predstave mača i koplja. Česta je također predodžba luka sa strijelom; uz mač ili štit pojavljuje se i u kombinaciji s križem i polumjesecom. Rjeđe su prikazani koplje, ponekad sa zastavom, angon ili harpun - klasični motivi iz europske heraldike. Šire mogućnosti otvorilo je unošenje heraldičkoga znakovlja bizantskoga porijekla - polumjeseca sa zvijezdom, voluta, rozeta, lenti, ruke u okolpu, krina i predstave psa-vuka. Rasprostranjen po cijeloj Europi - na nakitu, pečatima i novcu - krin (ljiljan) kao heraldička komponenta vezan u Bosni za vladarsku dinastiju, doživio je u različitim transformacijama široku primjenu i na stećku. Heraldički oblik ljiljana impozantnih proporcija iz Uzdolja, Prološca i Vranjeva

Osnovni oblici stećaka

Sela upadljivo je sličan obliku s luksuzne haljine na Polajuolovom portretu Galeaza Sforze i sa pečatnog prstenja iz Ugarske. Ovim simbolima, pretežno heraldičkim predodžbama, umjesto neposredne predodžbe umrlog koja je bila shematizirana, obilježavalo se pokojnikovo zanimanje i društveni rang i u tom pogledu uloga nadgrobnika se nije mijenjala od rimskih vremena.

b) Religiozni simboli

Najrašireniji religiozni simbol, ujedno najzastupljeniji ukras na stećcima, je znak križa, koji se pojavljuje u tri osnovna oblika: kao obični i ukrašeni križ i križ - raspele. Mada je zbog razlika u detaljima među njima gotovo nemoguće postaviti jasnu granicu, sa čisto religijskog stajališta sva tri oblika imaju istu vrijednost.

Najčešći na stećcima su tzv. grčki i latinski križ, a uz njih se pojavljuju: kalvarijski (križ s postoljem), Andrijin križ (X oblik), Petrov križ, ljiljanov križ, križ u obliku trozuba ili dvozuba. T-križ (koji se povezuje s Antunom pustinjakom), križ jednakih krakova, malteški križ, dvostruki patrijaršijski (lorenski) križ, kao i znatan broj njihovih varijacija. Specifičan oblik križa, tzv. ankh, u čistom ili antropoidnom obliku, pojavljuje se na stećcima u južnom pojasu; povezan sa spiralama i grozdovima u kompoziciji preromaničke skulpture poznate u Ventimigli (sjeverna Italija) od VIII. stoljeća, u svojim najzrelijim formama predstavljen je na sanducima i sarkofazima u okolini Stoca. Zreluza-lemski križ, zapravo njegov zreli oblik razlitalog križa iz sasandiskoga kruga, prenesen do naših krajeva posredovanjem Bizanta, također je dostigao svoj najsavršeniji oblik na spomenicima iz okoline Stoca. I motiv, tzv. razlitalog križa, križa svjetlosti, eho davnijega iranskog mita, ukorijenio se na plohami stećaka posredovanjem preko spomenika nastalih u krugu bizantske umjetnosti. Motiv križa s pticom, detalj iz jednog neiscrpnog fonda, na stećke je posredovan preko spomenika monomentalne arhitekture, ukrašenih kodeksa, skupocjenih tkanina i nakita, diptiha i kovčežića od slonovače.

Svi ovi oblici, čak i oni najneobičniji, u isto vrijeme ili nešto ranije, bili su ustaljeni i u drugim europskim zemljama. Križevi u obliku trozuba upotrebljavaju se u kršćanstvu još od II. stoljeća. Slični oblici nalaze se na ciglama iz Caričinog grada i na jednoj slici Berlinghierijske škole. Križ T-oblika predstavljen je na slici Fra Angelice "Raspeće sv. Kuzme i Damjana", na jednoj slici P. Lorenzettija u crkvi Sv. Franje u Assisiju a kasnije na nekim Rembrandtovim i El Grecovim slikama.

U mnogo slučajeva križevi su ukrašeni grozdovima koji u kršćanskoj umjetnosti simboliziraju euharistijsko vino; ovi oblici prevladavaju u centralnoj Bosni ali ih ima i na jugu. Križ je često predstavljan kao rajsko drvo života; jedan T-križ (Kupres) s brojnim ukrasima, kao da čini najbolju ilustraciju ovakvog shvaćanja. Ponekad se s ukrašavanjem išlo dotle da je križ predstavljao tek manji dio ornamentalne cjeline. Uz razne oblike ukrašenih križeva na stećcima se često nalazi i više vrsta znakova na sredini između križa i ljudskog lika s raširenim rukama. Na jednoj ploči u Knešpolju kod Širokog Brijega isklesan je antropomorfn križ, a više njega drugi križ čiji se horizontalni kraci oštro lome nadolje; on je sličan križevima s pojedinih bosanskih povelja i nekim merovinškim oblicima križeva.

(BOSNA FRANCISCANA, 7/97)

(Nastavit će se)

PORAST RAZNIH BOLESTI I GLAVNI UZROCI SMRTNOSTI U 1996. GODINI U SVIJETU

U 1996. godini bilo je na svijetu 5,8 milijardi stanovnika - 80 milijuna više nego u 1995. godini. Na svako rođeno dijete u industrijskim zemljama bilo je 10 ljudi stariji od 65 godina. Smatra se da će u 2020. godini biti najmanje 15 ljudi stariji od 65 godina na jedno rođeno dijete, ako se uzme podatak da je u 1955. godini prosječni vijek života bio u svijetu 48 godina, u 1980. - 60 godina, a u 1996. godini 65 godina, očekivati je da će se ispuniti prognoza, te da će prosječni vijek života biti 75 godina do 2020. godine u čitavom svijetu.

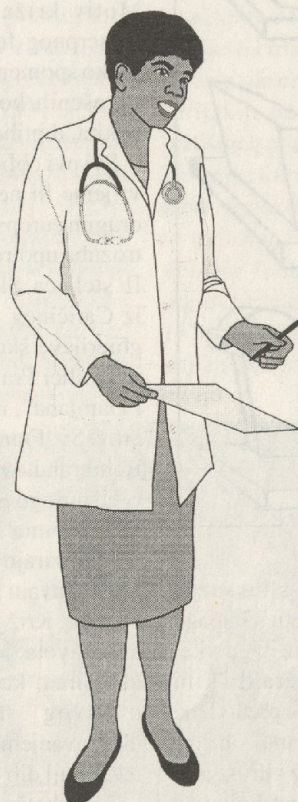
Mišljenja su u prognozi da ljudi u godinama neće imati zdravstvenih problema ako poboljšaju kvalitet življenja, te ako zemlje u razvoju ne prihvate sve negativnosti razvijenih zemalja, kao: cigarete, hranu koja je deblja, posebno masnu hranu i da provode život sjedeći itd. Sigurno je da loša ishrana i zarazne bolesti koče razvoj pojedinih zemalja i smanjuju životnu dob ljudi. Još uvijek zemlje u razvoju imaju velikih problema sa zaraznim bolestima, naročito sa tuberkulozom i malarijom.

Pet milijuna djece koja su rođena u zemljama u razvoju umrlo je već u prvom mjesecu života, u 1995. godini.

U 1996. godini umrlo je 17 milijuna ljudi od zaraznih bolesti i parazita, uključujući i 3 milijuna umrlih od tuberkuloze, 2,5 milijuna od crijevnih bolesti i 1,5 milijuna od side (AIDS).

Od kardiovaskularnih bolesti umrlo je 15 milijuna ljudi, a oko pola od te brojke umrlo je od bolesti srca.

Smrtnost od bolesti raka poznata u svijetu u 1996. godini bila je: 6 milijuna ljudi umrlo je od raka, uglavnom pluća, želuca, debelog crijeva, jetre i dojke. Od raka pluća umrlo je 989.000 ljudi, a već sada ima 1,3 milijuna novih slučajeva. Pušenje je glavni uzrok raka pluća, jer je dijagnosticiran

85% kod muškaraca i 46% kod žena. Pušenje je krivo za smrt oko 3 milijuna ljudi.

Od raka dojke, u 1996. godini umrlo je 375.000 žena. Sigurno mnogo utiče na rak dojke: premlade žene (djeca, koja rađaju djecu) ili one žene koje u ranom dobu života oralno uzimaju kontracepcijska sredstva; one žene koje u menopauzi uzimaju, kao terapiju, estrogen.

Od 10 milijuna slučajeva raka, koji je dijagnosticiran prošle godine, više od polovine je u zemljama u razvoju. Predviđa se, da će se u 2020. godini razviti rak kod najmanje 15 milijuna ljudi, dvostruko više u zemljama u razvoju.

Od bolesti disajnih organa umrlo je prošle godine 3 milijuna ljudi.

Danas u svijetu velik zdravstveni problem su duševni poremećaji. Od ukupne svjetske populacije 400 milijuna ljudi ili 6,9% pati od tih poremećaja. Samo u USA, prema procjeni, godišnje se potroši oko 44 milijardi dolara na lijekove za depresiju, jednako toliko, koliko se potroši i na kardiovaskularne bolesti.

Mnoge bolesti su u porastu kao šećerna bolest, koja se širi zbog načina života (bolji standard), te se cijeni da će od te bolesti u 2020. godini bolovati oko 300 milijuna ljudi. Sada boluje 135 milijuna ljudi. U porastu su bolesti bubrega, mokraćnih organa, zatim sljepoća.

Bolesti srca će rasti, naročito u zemljama u razvoju. Međutim, mnogo je lakše spriječiti i liječiti bolesti srca s promjenom načina života, nego rak.

Od nesreće na poslu pogine oko 200.000 ljudi godišnje - uglavnom nepažnjom ili neosiguravanjem uvjeta za rad.

Velik je broj nasilja i ubojstava u svijetu, od kriminalnih do političkih.

U USA, dnevno bude ubijeno 65 ljudi, a više od 6.000 bude povrijeđeno u nasilju.

U svijetu je više od 800.000 ljudi izvršilo samoubojstvo u 1996. godini. Misli se da je pravi broj mnogo veći.

Problem cirkulacije krvi kod ljudi, najčešće se javlja kod strastvenih pušača. Kod njih su krvne žile sužene i cirkulacija krvi je nedostatna. Prvi korak bi trebao biti prestanak pušenja.

Nije i neće biti sve tako crno. U svijetu, posebno u USA, radi se intenzivno na istraživanjima lijekova za sprječavanje i liječenje pojedinih bolesti za koje danas nema djelotvornih lijekova. Ima nade da se pronađe lijek protiv raka. Već se primjenjuju neke vakcine za liječenje raka jetre, a na pomolu su vakcine i za rak crijeva i želuca. Neke nove vakcine pokazale su odlične rezultate u liječenju raka.

Sigurno je, da se poboljšavanjem zdravstvenih i općih uvjeta života u mnogim zemljama te disciplinom i razumom samih ljudi, mogu spriječiti i liječiti mnoge bolesti.

Loša ishrana je, uz pušenje, najveći uzročnik mnogih bolesti današnjice. Kod pojma "loša ishrana", misli se na one ljude koji nemaju dovoljno hrane da se prehrane u siromašnijim zemljama, kao i na ljude koji imaju previše hrane u bogatim zemljama. Pušenje, hrana koja je deblja, naročito masna hrana, te provođenje života sjedeći - su glavni uzročnici mnogih bolesti.

Trka za novcem, borba za karijeru, velika nesigurnost u životu zbog straha da će izgubiti posao, zbog straha od neimaštine, bolesti i usamljenosti - previše je to za jedan ljudski organizam, kojemu treba normalan rad, sigurnost, miran obiteljski život, druženje s prijateljima, opuštanje, odmor i bavljene slobodnim aktivnostima.

Bez obzira što je životni standard mnogih razvijenih zemalja daleko iznad svjetskog prosjeka, ljudi ne žive zdravo, imaju previše hrane i previše jedu, stalno su u autu, a to sve ne donosi zdravlje. Samoća je najveća opasnost za starije ljude, naročito za starije muškarce.

U prosjeku, američke žene žive sedam godina duže od muškaraca. Muškarci s skloniji pušenju, piću i nepromišljenim postupcima. Strast ili navika za pušenjem je najveći neprijatelj čovjeka. Muškarci ne samo da oko 50% manje posjećuju liječnika od žena, već se najčešće obraćaju za pomoć kad je već kasno. Osim toga, manje od žena razgovaraju o svojim zdravstvenim problemima.

Podaci su korišteni iz izvještaja svjetske zdravstvene organizacije - WHO - za 1996. godinu, koji su objavljeni u američkom tisku.

Pripremio: J. N.

Djecu je vrlo jednostavno zaštititi od zimskih bolesti. Treba im samo usaditi određena pravila ponašanja i navike koje otežavaju zarazu bakterijama i virusima.

* Ruke bi trebalo prati što češće. Dok odraslima najviše prijete virusi i drugi mikroorganizmi koje lebde u zraku, djeca imaju i dodatni put zaraze: ruke. Virus i bakterije spuštaju se iz zraka i nastanjuju na najbližu površinu na koju naidu. Djeca znatljivo dodiruju sve što im je pri ruci, a poslije toga često rukama dodiruju usta.

* Dijete naučite da rabi samo papirnatu rupčicu i da jednom uporabljeni rupčić odmah baci. Platneni rupčići idealno su izgajalište raznih bakterija i virusa koji će napasti organizam čim dođu u dodir s nosnicom.

* Isto vrijedi i za ubruse, posebice one kojima se djeca koriste u vrtićima i školama. Najbolji su papirnatu ubrusu za jednokratnu uporabu, a ne platneni koje dijete nosi kući.

* Važno je kako se ispuhuje nos. Previše snažno puhanje ili zatvaranje obiju nosnica može bakterije, kojih je sluznica puna, gurnuti prema ušima, gdje pronalaze nove pogodne uvjete u kojima će se razbukati upala. Djecu bi stoga trebalo naučiti da ispuhuju svaku nosnicu posebice i da to ne čine previše snažnim puhanjem.

* Važno je djecu dobro obući i zaštititi od hladnoće, ali previše odjeće može imati i suprotan učinak, napose dok je dijete u kući. Promjene temperature, izlasci iz zagrijane prostorije na hladni zimski zrak, upravo su idealna prilika za prehladu. Zato djecu treba toplije obući samo kad izlaze. Najbolje bi bilo da nose laganu odjeću u više slojeva, tako da se mogu postupno razodijevati čim osjete da im je vruće ili se počnu znojiti.

* Nos i usta dobro bi bilo zaštititi šalom. Time se neće izbjeći prehlada, ali šal zagrijava zrak koji dijete udiše, a hladan zrak može nadražiti grlo i pluća.

NEKOLIKO SAVJETA POMOĆI ĆE SVIMA:

* Izbjegavajte pretrpane prostore u kojima ste izloženi virusima i bakterijama. U tramvaju ili autobusu zaštitite usta i nos maramom ili šalom - to je jednostavno, ali djelotvorna zaštita.

* U kavani šalicu ili čašu držite lijevom rukom. Strojevi za pranje posuda ne uspijevaju uvijek uništiti mikroorganizme

koji se zadržavaju na rubovima. Okrenete li šalicu na stranu suprotnu od one s koje se obično pije, smanjujete mogućnost dodira s eventualno zaostalim bakterijama. Taj postupak možda nema znanstvenu potvrdu, ali račun vjerojatnosti ide mu u prilog.

* Istraživanje provedeno u Finskoj pokazalo je da redoviti korisnici saune rjeđe obolijevaju od prehlada. Odlazak u saunu jedanput tjedno vrlo je korisna navika. Još je korisnija turska kupelj, jer je u njoj vlažnost zraka veća, a to pomaže održavanju vlažnosti dišnih putova. Međutim, posavjetujte se s liječnikom prije prvog posjeta sauni, osobito ako bolujete od neke kronične bolesti.

* Kupaonica je najvlažniji dio svakog stana, a time i prostor u kojem bakterije i drugi mikroorganizmi naprosto uživaju. Ručnike treba uvijek prati na temperaturi od 90 stupnjeva, i to barem svaki drugi dan, a četkice za zube brisati nakon uporabe i pokriti papirnatom vrećicom.

* Sobe treba često prozračivati, barem na kratko. Vanjski zrak je čistiji i često prozračivanje uklonit će dobar dio štetnih mikroorganizama. Ne bojte se svježeg zraka u kući - od njega se još nitko nije razbolio!

* Posteljicu treba mijenjati češće nego ljeti, barem dva puta tjedno, kako se bakterije i drugi mikroorganizmi ne bi nastanili u plahtama.

Lijekovi i cjepiva nisu jedina zaštita od bolesti. Raznovrsna i uravnotežena prehrana, dopunjena vitaminima i mineralima, pomoći će organizmu da se obrani od virusa i bakterija.

Nakon ljetnih vrućina koje ne potiču apetit, opet se vraćamo gurmanskim užicima. Upravo se hranom nastojimo obraniti od svih neugodnosti koje donosi hladnoća. Je li točno da zimi sagorijevamo više kalorija? Ne, zimi je organizmu potrebno tek 10 posto više kalorija nego ljeti, ali novi klimatski uvjeti ipak nalažu da s više pozornosti sastavljamo jelovnik. Postoje, naime, namirnice koje jačaju imuni sustav i pomažu da se obranimo od zimskih bolesti.

Počastite se žitaricama

Hrana dobivena od žitarica, posebice tjestenina i riža, idealna je za zimski stol. Izbjegavajte, međutim, masne umake kojima ih prečesto dopunjujemo. Riža i tjestenina s umacima od povrća, začinjena aromatskim biljem, maslinovim uljem i parmezanom, ukusan su i zdrav obrok. Najbolja su jela složena od žitarica i povrća, primjerice tjestenine s grahom, riža i leća koji imaju odličan odnos ugljikohidrata i bjelanjčevina.

Jedite naranče, grejp, mandarine. Agrumi su bogati vitaminom C koji pomaže suprotstaviti se prehladi.

Koliko masti?

Količina masnoće u hrani i zimi bi trebala ostati nepromijenjena i činiti najviše 25-30 posto ukupnog unosa kalorija. Pogrešno je masnoće potpuno izbaciti iz prehrane jer su neophodne tijelu za bolju apsorpciju važnih vitamina (A, E, i D), koji sprječavaju štetne učinke hladnog i nečistog zraka i starenje stanica. Ti vitamini također održavaju elastičnost kože i jačaju njezin prirodni obrambeni sustav.

Ne zaboravite da postoje bjelanjčevine. Nastojte redovito jesti namirnice koje ih sadrže: meso, a osobito ribu i sir. To su korisne namirnice koje pospješuju obnovu stanica i jačaju imuni sustav. Ali pazite, ako imate problema s viškom kilograma sjetite se da bjelanjčevine imaju istu kaloričnu vrijednost kao i ugljikohidrati - otprilike 4 kalorije na svakih 100 grama.

VITA, prosinac '97.

Glavni uzroci i postotak smrtnosti u 1996. godini u svijetu vidi se iz sljedećeg pregleda:

RAZVIJENE ZEMLJE	ZEMLJE U RAZVOJU
1,2%	ZARAZNE BOLESTI, PARAZITI 43,6%
45,6%	KRVOTOK, BOLESTI SRCA 24,5%
21%	RAK 9,5%
8,1%	BOLESTI DISAJNIH ORGANA 3,8%
1%	SMRTNOST NOVOROĐENČADI 9,1%
GOTOVO NEMA	SMRTNOST U TRUDNOĆI 1,5%

A.K.S. GRABOVIČKIĆ D.J.L. SA P.O. TUZLA
Tel. + 387 75 31 425, 821 186; Fax 821 186

Herberts
STANDOX
AUTOLACK

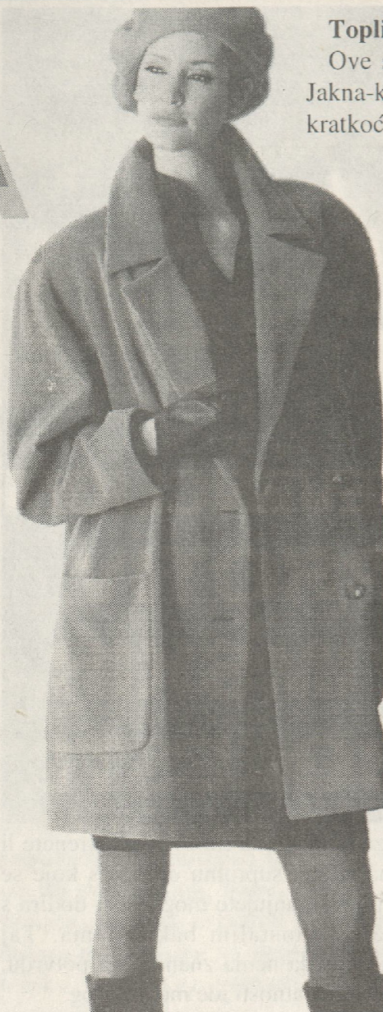
CONCESIJA
GRABOVIČKIĆ

SALON VOZILA:
231-683
MALOPRODAJA
DIJELOVA:
233-420

MODA

Jednoredno kopčanje

Gotovo klasičnom, jednoredno kopčanom odijelu posebnost daju džepovi. Preklop zamjenjuju izrazito široki obrubi. Hlače su kroja "cigarete", a bluzu može zamijeniti i šarena marama.

Toplina velura

Ove sezone nema sredine kada je riječ o dužini kaputa. Jakna-kaput od svijetlosmeđeg velura dobro će grijati unatoč kratkoći. Ramena su spuštena, a džepovi veliki i našiveni.

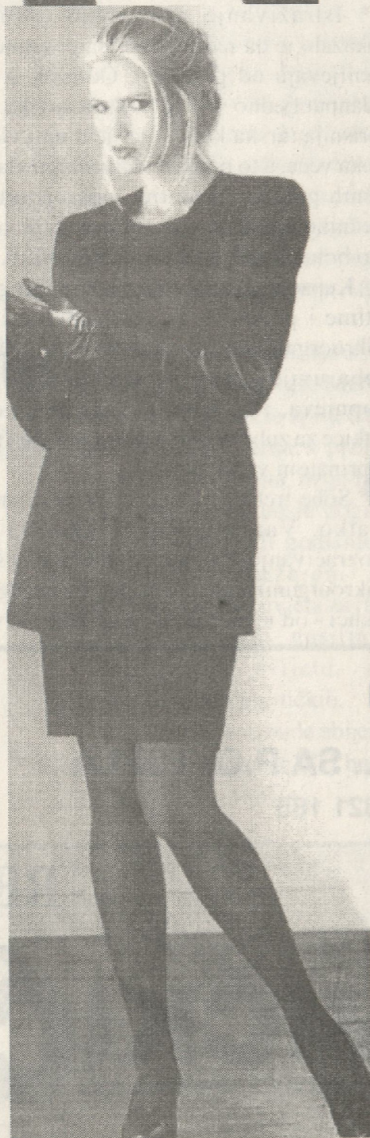

Boja cigle za izbjirljive

Klasični dugi kaput boje cigle zadovoljit će one izbjirljive. Rukavi su raglan kroja, kopčanje dvoredno, a krzno koje ukrašava ovratnik je umjetno kako bi se zadovoljili ekološki trendovi.

Jednostavno

Kratka smenja haljina ovalnog izreza nosi se uz duži kaputić, koji ima vodoravno urazane džepove. Izostanak ovratnika i kopčanje sa samo jednim dugmetom naglašava jednostavnog ovog kompleta.

ZANIMLJIVOSTI

Sukobi u obitelji mogu usporiti rast djeteta

Sukobi u obitelji i stres koji uzrokuju, mogu usporiti rast djece i izazvati posljedice koje će utjecati na njihovo tjelesno i psihičko zdravlje tijekom čitavog kasnijeg života, objavili su britanski liječnici. Liječnici su ispitivali uzroke rasta više od 6000 djece i utvrdili da su oni koji su rasli u napetoj obiteljskoj atmosferi - slučajevi razvoda, razdvajanja ili napuštanja - niži kod djece koja su rasla u sretnim obiteljima.

"Usporeni rast u djetinjstvu povezan je s obiteljskim sukobima, a oni su neovisni o društveno-ekonomskim prilikama u obitelji. On je točan označitelj emotivnih poremećaja i kroničnog stresa u djetinjstvu". Ispitivanje nad sedmogodišnjacima pokazalo je da je 31 posto djece odrasle u stresnim okolnostima niska rasta, u usporedbi s 20,2 posto niske djece koja su odrasla u normalnim uvjetima. Scott Montgomery s londonske Royal Free Hospital zajedno je s kolegama otkrio da je 44 posto djece iz prenapučenih domova također nisko, u usporedbi sa 16,4 posto niske djece odrasle u manje napučenim domovima.

Istraživači vjeruju da stres u okviru obitelji i prenapučenosti doma utječu na emotivni i psihički razvoj djeteta. Mogu uzrokovati i poremećaje u snu i utjecati na oslobađanje hormona rasta što se odvija u snu. Učestali stres povezan je s povećanom mogućnošću da se oboli od kardiovaskularnih bolesti. Za taj proces liječnici tvrde da može započeti u djetinjstvu. Stres, dokazano je, slabi i imunološki sustav. "moguće je da sukobi u obitelji uzrokuju čitav niz nepovoljnih posljedica što rezultira akumuliranjem opasnosti po zdravlje tijekom života", kaže dr. Montgomery.

(Reuter/Hina)

Prvi i drugi brak

Muškarci koji su prvi put oženjeni, nalaze više zadovoljstva u ispunjavanju obiteljskih obveza, nego oni koji su u braku drugi put / Slično je i sa ženama: one u prvom braku s više zadovoljstva ispunjavaju svoju ulogu, nego u drugom braku

Profesori Condi i Doan, inače sociolozi sa sveučilišta u Utahu, obavili su istraživanje u kojem su uspoređivali prvi i drugi brak. Ispitali su slučajno odabrana 673 bračna para. Cilj pitanja bio je procijeniti zadovoljstva i odgovornosti koje idu uz status bračnog partnera, hranitelja, kućanice i roditelja. Također, htjelo se ocijeniti i utjecaj drugih faktora na brak, kao što su društvene aktivnosti, rekreativne aktivnosti, religiozne obveze, odgoj i profesija.

Otkrilo se da su gotovo u svakom slučaju muševi koji su prvi put oženjeni, zadovoljniji u ispunjavanju bračnih odgovornosti, nego oni muševi koji su drugi put u braku. Te su bračne dužnosti više zahtijevale od prvoženika, ali baš zato što su bili zadovoljniji, oni su više ulagali voje vrijeme i novac u prvi brak.

Odgovori žena bili su nešto drugačiji. One smatraju da prvi brakovi više iziskuju što se tiče roditeljske uloge, a također i na području društvenih i rekreativnih aktivnosti. Žene su mišljenja da drugi brak traži više angažiranja u ulozu bračnog partnera, hranitelja i u aktivnostima u svojim mjesnim organizacijama... Uloga u vođenju kućanstva, smatra se, zahtijeva od žene podjednako i u prvom i drugom braku. Međutim, u svim slučajevima žena je u prvom braku postizala s više zadovoljstva ispunjavala svoju ulogu, nego u drugom braku.

Profesor Condi kaže: "Možda čovjek od drugog braka očekuje više pa su razočaranja intenzivnija kada očekivanja nisu u potpunosti ispunjena".

On zaključuje: "Ljudi moraju svladati tehnike za razrješavanje problema. To je bolje nego da odmah srljaju u razvod. Ako shvate da se za sretan brak treba podosta i potruditi, onda će u tom braku naći i veća zadovoljstva. Ako ne prihvate zahtjeve koje nameće brak, veća je vjerojatnost da će im biti manja i zadovoljstva, koja proistječu iz tih dužnosti". Ova je studija pokazala da promjena partnera ne mora znači i siguran put za bračno zadovoljstvo. Na koncu, i Shakespeare je napisao. "Istinska ljubav nikad ne teče glatko".

Dr. Ivo Belan

Dana, 20. prosinca 1997. godine navršava se tužna godina dana od smrti naše drage supruge, majke, bake i sestre

JANJE PAPAC

Najdraža, vrijeme koje prolazi ne može ublažiti bol i prazninu koja je ostala poslije tebe. Dobra majko hvala ti za tvoju ljubav i dobra djela kojima si nas nježno obasipala i živim primjerom pokazivala kakav treba biti čovjek i kršćanin.

S tobom je otišao i dio nas i ništa više nije kao prije. Vječno si u našim srcima.

Počivala u miru Božjem.

Tvoji najmiliji: suprug Anđelko, sin Tomislav, kćerka Ružica, brat Vinko, snaha Milena, zet Vojislav, unučad Marija, Anđela, Miroslav, Ana i Bojana, te ostala mnogobrojna rodbina, susjedi i prijatelji.

6. prosinca 1997. godine navršilo se osam godina od prerane smrti našeg dragog

TOMISLAVA ILIĆA zv. MIKI

Vrijeme prolazi, a nama ostaje samo sjećanje na tvoju ljubav, dobrotu i plemenitost.

Tvoji najmiliji

IN MEMORIAM

MARGARETA (rođ. MOTT) RADIĆ (1988. - 1997.)

Zaborav ne postoji.

Tvoji sinovi: Ljubo, Mladen i Vladimir, snahe: Ines, Mirjana i unučad: Sandra, Nenad i Branislav.

DTS
d.o.o. TUZLA p.o. **ING**

GLASNIKOVA SKANDINAVKA

AUTOR: ROBERT STRAUS	CEKVA SA SJEDIŠTEM BISKUPA	RIMSKI BOG LJUBAVI	SUDIONIK U RATU	STARI SIAMSKI NOVAC	LOVAČKI PAS	KRILO ZGRADE	AUTOMOB. ZNAK ZA ŠPANIJSKU	DIO OTPLATE	VRSTA MINERALA	VRSTA PTICE GRABLJIVICE	SUDSKI KOLEGUJ	NAJTANJE SLOVO	VELIKA BOLNICA	"AD ACTA"	GRADITI	BIBLIJSKO DIVOVSKO PLEME	UBACITI LOPTU U SREDINU IGRALJISTA	
BITNA SOJSTVA																NAJJAČA KARTA OBLIKO- VATELJI		
NEPROFE- SIONALAC							PLAVA BOJA LIKOVNI UMJETNIK					RIJEKA U ITALIJI BOJA LICA						
MAĐARSKI NAZIV ZA SLOVAKA				RASTALITI USKLIK NA KRAJU MOLITVE										LUKA U ALŽIRU MANJE MUZ. DJELO				
ŽENSKO IME ERNESTINA					VAPNO (LAT.) HOBOTNICA				OSNIVAČ MONASKOG REDA TEGOBE									
NJEMAČKA	POSJEDOVATI OVALNA KRIVULJA							OTPORNOST NA ZARAZE RIJEČNI OTOK								RADIUS PRVI PADEŽ (LAT.)		
TENISKI REKVIZIT						PASTIRSKO NASELJE STRAVIČAN						PLANINA U GRČKOJ NIZOZEMSKI ANTILI					STAROPERZ. NOVAC RALITI ZEMLJU	
ELEMENT ALUMINIJ			NASRTAJ NAJMANJA PTIČICA						DRŽAVA U SJEVERNOJ AMERICI LUMEN									
FIGURA, OBLIČJE				UPOREDNIK KAUBOJSKO UZE									MIRIS DAROVITOST					
VRSTA LEPTIRA												OZNAKA ZA TEMPO		VRSTA MINERALA PRITAJITI				
	OTPREMATI, UPUCIVATI MISA ZADUSNICA															AM.PTIČA KUKAVICA POTPUNO		
ČEŠKI KNJIZEVNIK KAREL							SLOVO SA KVAKICOM USJEK U PLANINI											POSJE- DOVATI
DRUGI VOKAL		RIJEKA U SLOVENJI SLIKOVNI UKRASI																
PJEVAČKI ZBOR				AVIO ZNAK NORVEŠKE KORA NA STABLU				RIMSKI BROJ: 90 NAPOLJE	MITSKI, OSNIVAČ KRALJEVSTVA U ARHU	"SINE TITULO"	OZNAKA ZA VISINU						JVAN MAZURANIC JAMSTVO (MNOŽ.)	
MJESTO KOD KUPRESA																	GLUMICA GARDNER OSTALA	
VRSTA MORSKE RIBE (MNOŽ.)							SLAVENSKO PLEME MAĐZARSKO ZEN. IME					POBUDA NAPADANJE						TONA DRAGOST VESELOST
OSOBA ZAMJENICA			TROPSKO DRVO POČETAK UTRKE							ŽURNALISTI AMERIČKI MEDVJEDIĆ								
"ELEKTRO- MOTORNIA SILA"				IMPERATOR SVETA VATRA IRANACA				JELO NAMIRNICE BILJKA SLANUTAK						AŽDAJA STARI GRAD U KILIKIJI				GRAD U ITALIJI
CILJ, BIJEĆ					PLEMIĆ, VLASTELIN GLE, ENO				STUPE, MUZARI PAMET						ZEN. IME "AGENA TARGET VEHICLE"			
	NADANJA, UFANJA ELEMENT SKANDIJ					ZNANOST SLOVO GLAGOLJICE						NASELJE KOD RIMA "UNITED STATES"					SREDIŠTE ROTACIJE RIJEKA	
VRSTA NISKIH OBLAKA														GRAD I LUKA U ITALIJI AMPER				
UŠEĆERENA LJAMUNOVA KORA																		PRODUŽITI

Rješenje križaljke iz broja 63.
 POLJOPRIVREDNA, STU PA, EGLEDE, GRANA, KVINAR, TAPLETAR, NOTARI IKA, ARO, ITALOOFILI, OKER, R, TICATI, IRRITIRATI, IARI, ISPLANIRATI, PI, SIJESTI, TEKST, RK, A, OKATE, ASIA, KOPAR, VIKI,
 N, KORITI, LOT, TA, OM, LIM, ENARE, NOVO, I, IVANA, SRETAN, IZATIN, TETIVO, MA, ESKALACIJA, OREL, IČO, KANAK, SANA, ASO, TIKVA, OKRET, TRUT, G, AJAK, ODRAŽ, PA, RIS, CAR, ARAD, ANONIM,
 IS, I, IAKO, IŠ, NAGLO, JANTAR, USTINA, RAL, ANEKTIRATI, PATRONI.

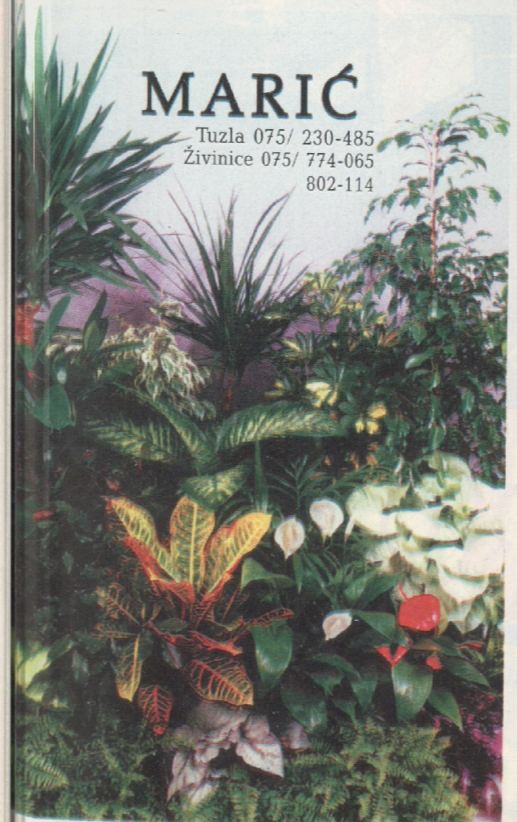
Hrvatski Glasnik
 GLASNIK HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ZUPA SOHI
 LIST ZA KULTURU I DRUŠTVENA PITANJA

RAVNATELJ: Petar Matanović • **Gl. i odgovorni urednik:** Mr. Ljubomir Aždajić • **Urednik:** Juraj Novosel • **Lektor:** Marica Petrović • **Osnivač i izdavač:** HKD "Napredak" • **Redakcija:** Ulica Kazan mahala 2, Tuzla • **Tel/Fax:** 075 237-171 • **Kompjuterska priprema i tisak:** "PrintCom" D.O.O. Grafički inženjering Tuzla • **Račun:** ZZPP Tuzla 12200-678-2025274 - Hrvatski dom - za Glasnik List je upisan u evidenciju javnih glasila pod rednim brojem 05/93-15 03 1993.
 Cijena za inozemstvo 3 DM

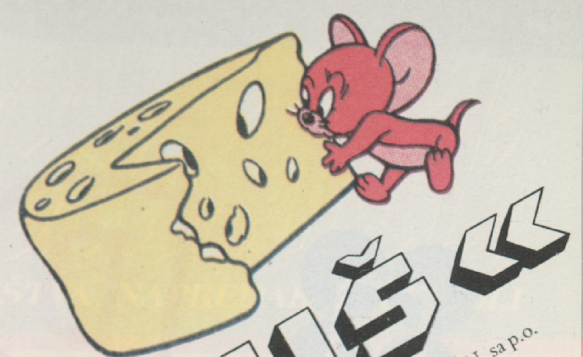
ZA SRCE VAŠEG AUTOMOBILA

**INA
delta**

MARIĆ
 Tuzla 075/ 230-485
 Živinice 075/ 774-065
 802-114

MIS
 DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU, sa p.o.
 Tuzla, Rudarska br. 72.
 Telefon: ++387 75 215-502. Fax: ++387 75 281-510
 KOMPANIJA ZA PROIZVODNJU,
 PROMET I USLUGE

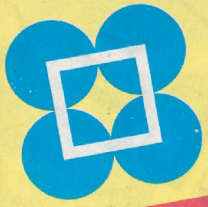
VeA Vidović

PODUZEĆE ZA TRANSPORT,
 SERVIS I REMONT VOZILA
 TUZLA
 TEL 281-484
 TEL/FAX 283-650

**Gospodarska
BANKA**
 Sarajevo

Direkcija:
 71000 SARAJEVO, Ferhadija 11
 Tel.: 387 71 670-661, 670-662
 Fax: 387 71 444-605
 Telex: 41-197 G.B.BH.

Poslovnica:
 71000 SARAJEVO, M. Tita 56
 Tel.: 387 71 442 959

DAMMM

D.O.O. PODUZEĆE ZA PROIZVODNJU, UNUTARNJU I VANJSKU TRGOVINU I USLUGE TUZLA

TUZLA Salineatrans

Vrši usluge prijevoza putnika
Telefoni: Tuzla 239-438; 239-350
Zagreb 01-615-6911;
615-6906.

hotel tuzla

»PEPEX« d.o.o. TUZLA

Preduzeće za prijevoz putnika u tuzemnom i inozemnom
cestovnom prometu, ugostiteljstvo i turizam

Tuzla, Ul. M. Fizovića Fiska 1
Tel./Fax: 99387 75/ 222-973
Telefon: 99387 75/ 32-490
Mobitel: 099/ 453-537
099/ 453-538

Zagreb, Ul. Turinina br. 8/II
Tel./Fax: 99385 1/ 660-1560
Mobitel: 099/ 453-537
099/ 453-538

HRVATSKI DOM "GRADOVRH" d.o.o.

HRVATSKI RADIO SOLI

92,7 MHz
103,4 MHz *ukv stereo*

HB

D.O.O. "BRISTOL" TUZLA

BOSNA
OSIGURANJE

SARAJEVO - GLAVNA FILIJALA TUZLA

LIPROM

DIONIČKO DRUŠTVO ZA PROIZVODNJU, UNUTARNJU I VANJSKU TRGOVINU TUZLA